

Załącznik nr 1/II
do Uchwały Nr XLI/527/2006
Sejmiku Województwa Małopolskiego
z dnia 30 stycznia 2006 r.

„MAŁOPOLSKA 2015”

**STRATEGIA ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
NA LATA 2007-2013**

Cz. II

Spis treści:

3. POLITYKA ROZWOJU W POSZCZEGÓLNYCH POLACH STRATEGII.....4

POLE A - KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARCZA4

Obszar I – Społeczeństwo wiedzy i aktywności..... 7

Pozycja wyjściowa..... 8

Strategia postępowania 9

Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych..... 9

Obszar II – Gospodarka regionalnej szansy.....15

Pozycja wyjściowa.....16

Strategia postępowania17

Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych.....18

Obszar III – Infrastruktura dla rozwoju regionalnego24

Pozycja wyjściowa.....25

Strategia postępowania27

Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych.....29

Obszar IV – Krakowski Obszar Metropolitalny.....34

Pozycja wyjściowa.....35

Strategia postępowania36

Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych.....38

POLE B - ROZWÓJ SPOŁECZNY I JAKOŚĆ ŻYCIA40

Obszar V – Spójność wewnątrzregionalna42

Pozycja wyjściowa.....43

Strategia postępowania44

Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych.....45

Obszar VI – Ochrona środowiska.....51

Pozycja wyjściowa.....52

Strategia postępowania52

Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych.....53

Obszar VII – Dziedzictwo i przestrzeń regionalna	58
Pozycja wyjściowa.....	59
Strategia postępowania	59
Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych	60
POLE C - POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY	65
Obszar VIII – Współpraca terytorialna	66
Pozycja wyjściowa.....	67
Strategia postępowania	68
Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych	68
Obszar IX – Nowoczesne zarządzanie publiczne	72
Pozycja wyjściowa.....	73
Strategia postępowania	74
Kierunki polityki – założenia kluczowych programów realizacyjnych	75

4. POLITYKA ROZWOJU W POSZCZEGÓLNYCH POLACH STRATEGII

POLE A - KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARCZA

Konkurencyjność można definiować różnorodnie. Zgodnie z definicją przyjętą przez OECD **konkurencyjność** oznacza zdolność do generowania w długim okresie stosunkowo wysokich dochodów z czynników wytwórczych i wysokiego poziomu zatrudnienia w warunkach konkurencji międzynarodowej. Konkurencyjność można zatem rozumieć jako sukces na rynkach, który owocuje ogólnym wzrostem dobrobytu.

W dobie współczesnej, w warunkach krajów wysokorozwiniętych i tworzącej się gospodarki przemysłowej, powszechnie uznaje się, że podstawowym mechanizmem rozwoju jest rozwój oparty na tworzeniu, wymianie oraz wykorzystaniu **informacji i wiedzy** – na wykorzystaniu zaawansowanych technologii, na innowacyjności i kreatywności. Najszybszy wzrost i najlepsze perspektywy mają te sektory gospodarki (i te regiony), których konkurencyjność jest oparta właśnie na tworzeniu i wykorzystywaniu nowej wiedzy – na twórczym zastosowaniu dotychczasowych rozwiązań, na tworzeniu „nowych jakości”, nie znanej dotąd na odnośnym rynku „wartości dodanej”, często o charakterze niematerialnym, czy wręcz symbolicznym.

Nie musi to dotyczyć jedynie sektorów bardzo zaawansowanych technologicznie. Kluczowe znaczenie ma **nowatorstwo**, innowacyjne podejście, umiejętność wymyślenia i wprowadzania na rynek nowych produktów i usług. W tym ujęciu innowacja to każdy nowy produkt, czy usługa zaspokajająca nową potrzebę lub też istniejącą potrzebę w nowy (nawet jeśli tylko wymyślony, wykreowany) sposób. Oczywiście gospodarka regionalna nie może składać się wyłącznie z zaawansowanych technologicznie i innowacyjnych firm, instytucji i organizacji, jednak to właśnie one, w dłuższej perspektywie czasu, decydować będą o jej międzynarodowej konkurencyjności.

Nowoczesna gospodarka rozwija się trwale jedynie w powiązaniu z równoległym rozwojem **społeczeństwa opartego na wiedzy**, które stanowi zarówno niezbędny fundament działania przedsiębiorstw (ostatecznie to ludzie są źródłem pomysłów), jak i tworzy potencjał do wykorzystania oraz rynek dla produktów i usług (to dobrze zarabiający ludzie są ich ostatecznymi odbiorcami). Najbardziej efektywny wzrost produktywności przedsiębiorstw odbywa się nie tyle i nie tylko dzięki nowym technologiom, lepszej organizacji pracy i nowocześniejszym urządzeniom, ile dzięki lepszym umiejętnościom pracowników. Bez nich pozostałe czynniki po wyczerpaniu prostych rezerw wydajności stają się bezproduktywne (pozbawione istotnego znaczenia).

Nie ma innowacji bez wymiany myśli, idei, know – how i technologii. Rozwój wyrasta z **różnorodności**. Stąd aby wzmocnić **regionalną innowacyjność** trzeba działać dwutorowo. Obok przyciągania i utrzymywania nowoczesnych inwestycji i postępu technologicznego, równie ważne jest przyciąganie i zatrzymywanie twórczych i utalentowanych ludzi, którzy wzbogacą innowacyjny potencjał Małopolski.

Współczesny trwały rozwój opiera się też, w coraz większym stopniu, na **sieciach współpracy** – różnorodnych i wielostronnych powiązaniach, dzięki którym mamy szansę odnajdywać się w zmieniającym się co dzień otoczeniu. Coraz częściej mówi się o sieciowej gospodarce i sieciowym społeczeństwie, przy czym o jakości wzajemnych powiązań w sieciach współpracy decydują głównie dwa elementy: dystans geograficzny i dystans instytucjonalny pomiędzy uczestnikami.

Dystans geograficzny wyznaczony jest dziś nie tyle przez odległość, ile przez czas i koszt jej pokonania, a także, w coraz większym stopniu, przez jakość połączeń teleinformatycznych. Im mniej nas dzieli pod tym względem od innych ludzi, organizacji, przedsiębiorstw,

regionów, tym większe są szanse na efektywną wymianę i współpracę, a w efekcie na faktyczne uczestnictwo i korzystanie z posiadanej sieci powiązań. Stąd wynika podstawowe dla rozwoju gospodarczego znaczenie infrastruktury komunikacyjnej oraz teleinformatycznej.

W warunkach małopolskich na to tło nakłada się jeszcze specyfika regionalna, która powoduje, że obraz wzbogacamy o dodatkowe elementy, które kształtować mogą, a w części już kształtują, naszą regionalną konkurencyjność.

Są to m.in. potencjał demograficzny, „odziedziczony”, zakorzeniony w chrześcijaństwie potencjał kulturowy, potencjał przyrodniczy, w tym potencjał małopolskich gór i uzdrowisk, uznanie dziedzictwa kultury materialnej i duchowej oraz dziedzictwa przyrodniczego za istotne elementy życia mieszkańców i funkcjonowania społeczności regionalnej, docenienie podstawowego znaczenia jakości środowiska przyrodniczego, estetyki krajobrazu dla atrakcyjności turystycznej i mieszkalnej Małopolski, uznanie możliwości indywidualnego rozwoju mieszkańców za ważny wykładnik sukcesu rozwoju regionu, wreszcie uznanie szczególnego znaczenia aktywnych, wybitnych i utalentowanych jednostek dla sukcesu całej społeczności regionalnej.

Wszystko to sprawia, że właśnie w Małopolsce mamy szansę na pogodzenie pozytywnych elementów naszego tradycjonalizmu z nowoczesną europejskością. Mamy szansę stać się, a może i współkształtować obraz „Nowych Europejczyków” – w twórczy sposób łącząc umiejętność radzenia sobie z nowymi okolicznościami i aktywne postawy życiowe z silnym poczuciem zakorzenienia w tradycji i utrzymaniem dziedzictwa kultury i przestrzeni.

Obszary I-IV:

- **obejmują cele o charakterze gospodarczym, które są siłą napędową i jednocześnie fundamentem realizacji pozostałych celów strategii, a ich osiągnięcie będzie miało decydujące znaczenie dla podniesienia atrakcyjności i konkurencyjności Małopolski jako miejsca lokalizowania i prowadzenia działalności gospodarczej i – w konsekwencji – tworzenia miejsc pracy, gwarancji godziwego standardu życia mieszkańców, a w efekcie regionalnego dobrobytu,**
- obejmują przedsięwzięcia służące w pierwszym rzędzie, pośrednio lub bezpośrednio:
 - promowaniu kultury aktywności, odpowiedzialności, kreatywności i innowacyjności indywidualnej, jako podstawy rozwoju gospodarki, przy czym dotyczy to wszystkich sfer życia gospodarczego w regionie, z rolnictwem włącznie,
 - podnoszeniu atrakcyjności i konkurencyjności regionu jako przestrzeni fizycznej, społecznej i symbolicznej, w której funkcjonują przedsiębiorstwa i przedsiębiorcy, naukowcy, twórcy i szeregowi pracownicy, rzemieślnicy i rolnicy, słowem wszystkie aktywne osoby i podmioty, które swoim wysiłkiem przyczyniają się do bogactwa i sukcesu regionu,
 - podnoszeniu bezpośredniej konkurencyjności przedsiębiorstw zlokalizowanych i lokalizowanych w Małopolsce – przy założeniu, że dominującym wątkiem jest konkurencyjność regionu jako środowiska dla prowadzenia działalności gospodarczej, a nie indywidualne wsparcie bezpośrednie.

*

OBSZAR I – SPOŁECZEŃSTWO WIEDZY I AKTYWNOŚCI

Cel Pośredni

Lepiej wykształceni, twórczy i przedsiębiorczy mieszkańcy

miara sukcesu:

Pozytywna opinia publiczna

*(oczekiwane
trwale,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- wzrost wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) generowanych w województwie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, na tle pozostałych województw i średniej dla kraju*
- wzrost udziału ludności w wieku 15 lat i więcej z wykształceniem wyższym i policealnym*
- wzrost stopy zatrudnienia*
- wzrost liczby gospodarstw domowych z dostępem do Internetu*

Kierunki polityki

I.1.

**Poprawa jakości i
poziomu
wykształcenia
mieszkańców**

I.2.

**Rozwój
społeczeństwa
informacyjnego**

I.3.

**Wsparcie
indywidualnej
przedsiębiorczości**

I.4.

Rozwój rynku pracy

I.5.

**Wsparcie i promocja
talentów**

OBSZAR I

SPOŁECZEŃSTWO WIEDZY I AKTYWNOŚCI

POZYCJA WYJŚCIOWA

Aktywne i wykształcone społeczeństwo jest jednym z podstawowych czynników trwałego rozwoju społecznego i gospodarczego Małopolski w najbliższej dekadzie. Działania podejmowane w ramach Obszaru I powinny stworzyć warunki do budowania społeczeństwa potrafiącego dostosować się do zmieniającego się otoczenia oraz mającego szanse i możliwości wszechstronnego rozwoju.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. wskazują, że Małopolanie są nieco lepiej wykształceni od reszty mieszkańców Polski. Mimo tej przewagi, w regionie ma miejsce znaczne zróżnicowanie w tej dziedzinie. Osoby lepiej wykształcone występują częściej w dużych miastach (wykształcenie wyższe w miastach posiadało 16%), zaś słabiej wykształcone – na terenach wiejskich (4%), stanowiących miejsce zamieszkania przeszło połowy Małopolan. Słabością województwa jest brak systemu kształcenia ustawicznego oraz niska świadomość dorosłych mieszkańców Małopolski w kwestii potrzeby podnoszenia kwalifikacji przez całe życie.

Małopolskę cechuje silne przywiązanie do życia rodzinnego, a także zadowolenie z niego. Małopolanie radzą sobie w godzeniu roli rodziców i osób aktywnych zawodowo. Są ludźmi bardzo zaradnymi i dużo rzadziej, niż pozostali mieszkańcy kraju korzystają ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej (0,57% gospodarstw domowych, Polska 1,1%), kompensując braki na przykład pomocą od rodziny z zagranicy. Są to istotne atuty, które mogą uruchomić kluczowy mechanizm rozwoju społecznego, jakim są właściwe postawy wobec pracy i wyzwań cywilizacyjnych. Wymaga to jednak wspierania pod tym kątem polityk rodzinnych.

Mimo niskiego rejestrowanego bezrobocia w województwie (14,2% na koniec maja 2005 r. dla Małopolski, wobec 18,8% dla kraju), można spodziewać się wysokiego poziomu bezrobocia ukrytego na obszarach wiejskich, gdyż nadwyżki siły roboczej były wchłaniane przez indywidualne gospodarstwa rolne. W strukturze bezrobotnych na szczególną uwagę zasługują długotrwale bezrobotni, czyli kategoria od wielu lat nieustannie wzrastająca (64,9% ogółu bezrobotnych). Ponadto, na skutek starzenia się społeczeństwa, będzie następował znaczny przyrost kategorii osób w wieku niemobilnym (45-59/64), które wymagać będą szczególnej pomocy.

Małopolska należy do regionów, gdzie liczba przedsiębiorstw należy do najwyższych. Na koniec 2004 r. w województwie zarejestrowanych było 288,8 tys. podmiotów gospodarczych. Małopolskie firmy stanowią 8% firm w kraju, co daje nam 5 miejsce wśród regionów o największej liczbie zarejestrowanych przedsiębiorstw. Jednocześnie Małopolskę charakteryzuje duże zróżnicowanie aktywności gospodarczej. W gminach miejskich funkcjonuje większość przedsiębiorstw (w miastach funkcjonuje 53% firm, w gminach miejsko – wiejskich 26%, a na terenach wiejskich 21%). Średnio w Małopolsce zarejestrowanych jest 88 podmiotów na 1000 mieszkańców, lecz 15 z 22 powiatów nie osiąga tej średniej. W świetle tych danych istnieje potrzeba realizacji działań na rzecz wspierania postaw aktywności i zaradności dla rozwoju przedsiębiorczości Małopolan. Podejmowane będą działania wspierające aktywność, tak by przyczyniały się do powstawania nowych przedsiębiorstw.

O stopniu rozwoju cywilizacyjnego społeczeństwa świadczy nie tylko infrastruktura, ale i poziom wykorzystania przez ludzi technologii informacyjno – telekomunikacyjnych. Pod względem łączy telefonicznych (32,7%, dla Polski 32,1%), wyposażenia w komputery osobiste gospodarstw domowych (29,4% dla Polski 25,1%) oraz podłączenia do Internetu (13,3% dla Polski 12,4%) Małopolska odwzorowuje średnie charakterystyki dla Polski bądź minimalnie je przewyższa, przy równocześnie dużym zróżnicowaniu regionalnym.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

W ramach obszaru przewiduje się działania ukierunkowane na:

- Dostosowanie wykształcenia mieszkańców do potrzeb rynku pracy i gospodarki, podniesienie kwalifikacji i umiejętności, zapewnienie przez system edukacji wszechstronnego rozwoju ucznia ze szczególnym uwzględnieniem aspektów wychowawczych oraz kształtowania postaw patriotycznych i tożsamości regionalnej.
- Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i upowszechnienie dostępu do informacji. Wykorzystywanie najnowszych zdobyczy naukowych oraz technik informacyjnych w codziennym życiu i działaniu mieszkańców.
- Stymulowanie i wspieranie przedsiębiorczości szczególnie w zakresie tworzenia nowych firm lub wspierania już istniejących. Większy poziom przedsiębiorczości stanie się również czynnikiem sprzyjającym realizacji nowych pomysłów i budowaniu przewagi konkurencyjnej Małopolski w Europie.
- Wzrost poziomu aktywności zawodowej i zatrudnienia mieszkańców, stopniowe zmniejszanie poziomu bezrobocia i rozwiązywanie problemów z nim związanych (m.in. długotrwałe bezrobocie).
- Tworzenie zróżnicowanych form skutecznego wsparcia dla osób szczególnie utalentowanych w różnych dziedzinach tak, aby właśnie w Małopolsce znalazły warunki do rozwoju i spożytkowania swojego potencjału.

KIERUNKI POLITYKI – ZAŁOŻENIA KLUCZOWYCH PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH

■ Poprawa jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- wzrost udziału 22-latków posiadających co najmniej wykształcenie średnie (ISCED 3) dla reprezentacji grupy wiekowej 20-24 lata,

- wzrost udziału wydatków publicznych ogółem na edukację w PKB,
- wzrost udziału mieszkańców uczestniczących w ustawicznym szkoleniu zawodowym.

ZAŁOŻENIA programowe:

Rozwój systemu kształcenia, w tym kształcenia ustawicznego, poprzez m.in.

- Utworzenie sieci doradców edukacyjnych wspartej siecią informatyczną,
- Propagowanie idei kształcenia ustawicznego oraz świadczenie usług dotyczących podnoszenia i/lub zmiany kwalifikacji na różnych etapach życia, w tym na przykład utworzenie jednej lub kilku samorządowych ośrodków metodycznych kształcenia ustawicznego,
- Rozwój postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz korzystania z poradnictwa i kształcenia zawodowego,
- Wprowadzenie rozwiązań zwiększających uczestnictwo osób starszych w systemie kształcenia ustawicznego,
- Permanentne badanie rynku pracy i dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb.

Poprawa szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w tym:

- Projekty stypendialne, stażowe i praktyki zawodowe,
- Wsparcie młodzieży szczególnie aktywnej edukacyjnie i uzdolnionej,
- Pomoc młodzieży w rozpoczęciu kariery poprzez dofinansowanie projektów twórczych oraz szkoleń z zakresu przedsiębiorczości,
- Wdrażanie programów wychowawczych o tematyce regionalnej, kulturowej, patriotycznej oraz przygotowującej do pełnienia ról rodzinnych,
- Wdrażanie programów upowszechniających kulturę fizyczną,
- Opracowanie i stworzenie systemu zachęt dla pracodawców do organizowania praktyk zawodowych.

Rozwój infrastruktury edukacyjnej, w tym:

- Modernizacja i rozbudowa bazy dydaktycznej i socjalnej szkół wyższych,
- Rozwój infrastruktury kształcenia ustawicznego,
- Modernizacja i rozbudowa bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem bazy praktycznej nauki zawodu,
- Rozwój infrastruktury wychowawczej, w tym służącej rozwojowi kultury fizycznej.

■ **Rozwój społeczeństwa informacyjnego**

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby uczestników kursów e-learningowych,

- Wzrost liczby użytkowników korzystających z informacji na stronach internetowych instytucji publicznych,
- Wzrost liczby użytkowników korzystających z formularzy urzędowych dostępnych w Internecie,
- Wzrost liczby osób zatrudnionych w branży ICT.

ZAŁOŻENIA programowe:

Poprawa jakości życia mieszkańców Małopolski i wzmocnienie spójności społecznej poprzez upowszechnianie nowoczesnych technologii, w tym:

- Tworzenie i rozbudowa zintegrowanych usług publicznych dostępnych na różnych platformach cyfrowych (na zasadzie interoperacyjności) – telefonia komórkowa, 3G, VoIP, telewizja cyfrowa, Internet itp., umożliwiającą korzystanie z nich 24 godziny na dobę,
- Tworzenie i rozbudowa systemów usług edukacyjnych (szkolenia dla różnych grup społecznych, e-learning) mających poprawić umiejętności stosowania technologii informacyjnych przez mieszkańców,
- Stworzenie systemu szkoleń dla pracowników instytucji publicznych i edukacyjnych (nauczyciele, pracownicy bibliotek i telecentrów), zajmujących się promocją społeczeństwa informacyjnego w środowisku lokalnym,
- Tworzenie rozwiązań teleinformatycznych wzmacniających spójność społeczną i udział mieszkańców w życiu publicznym, w tym stymulowanie aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji na szczeblu lokalnym (e-demokracja),
- Promocja społeczeństwa informacyjnego,
- Zwiększenie poziomu inwestycji w zakresie badań nad ICT i wdrażania innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu, w tym:
 - Stworzenie systemu wsparcia działań innowacyjnych i inwestycyjnych w zakresie rozwoju branży ICT poprzez koordynację działań jednostek akademickich, badawczo – rozwojowych i przedsiębiorstw ICT w tworzeniu i wdrażaniu nowych rozwiązań teleinformatycznych
 - Stworzenie systemu wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży IT
 - Podejmowanie inicjatyw zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy w branży ICT,
 - Stworzenie systemu rozwoju kadr dla potrzeb sektora innowacyjnych technologii i ICT.

■ Wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości – wsparcie dla powstania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MSP)

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost wskaźnika przedsiębiorczości w stosunku do innych województw,
- Wzrost zatrudnienia w sektorze MSP

- Malejące zróżnicowanie aktywności gospodarczej według powiatów

ZAŁOŻENIA programowe:

Przewidywane działania koncentrować się będą na następujących polach:

a/ Rozwój instrumentów wsparcia dla rozpoczynających działalność gospodarczą i istniejących MSP, w tym:

wsparcie finansowe podstawowe i inwestycyjne,
rozwój instrumentów mikrofinansowych.

b/ Rozwój przedsiębiorczości oraz działalności okołorolniczej i pozarolniczej na terenach wiejskich, w tym:

promocja przedsiębiorczości na terenach wiejskich,
mikropożyczki na podejmowanie działalności pozarolniczej i okołorolniczej,
inkubatory przedsiębiorczości na terenach wiejskich.

c/ Wsparcie szkoleniowe, doradcze i informacyjne dla rozpoczynających działalność gospodarczą i istniejących MSP, w tym:

szkolenia w zakresie przedsiębiorczości i praktyki prowadzenia działalności gospodarczej,
zindywidualizowane usługi doradcze dla mieszkańców decydujących się na założenie firmy,
szkolenia dostosowawcze do danego sektora,
promocja i popularyzacja postaw przedsiębiorczych,
wsparcie powstawania i rozwoju przedsiębiorstw rodzinnych.

d/ Rozwój infrastruktury dla nowych i istniejących firm, w tym:

tworzenie inkubatorów,
organizowanie centrów aktywności gospodarczej,
tworzenie centrów edukacji.

Szczególna uwaga poświęcona zostanie przedsiębiorstwom wykorzystującym w działalności gospodarczej wiedzę, innowacje i nowoczesne technologie.

■ Rozwój rynku pracy – stworzenie wszystkim mieszkańcom Małopolski szans rozwoju zawodowego i zatrudnienia

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Zmniejszenie się udziału osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy w grupie bezrobotnych ogółem,
- Wzrost stopy ponownego zatrudnienia osób uczestniczących w programach rynku pracy finansowanych ze środków publicznych,

- Wzrost poziomu uczestnictwa mieszkańców w kształceniu ustawicznym.

ZAŁOŻENIA programowe:

Rozwój postaw związanych z przystosowaniem do wymagań rynku pracy, w tym:

- Świadczenie usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej,
- Poradnictwo zawodowe skierowane na identyfikowanie i rozwijanie postaw aktywnych i kompetencji przedsiębiorczych,
- Rozwój postaw związanych z korzystaniem z poradnictwa i kształcenia zawodowego.
- Wyrównywanie szans w zakresie dostępu do rynku pracy i awansu zawodowego, w tym:
 - Wyrównanie szans kobiet w zakresie dostępu do awansu zawodowego,
 - Przełamywanie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym znalezienie zatrudnienia,
 - Ułatwienie powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym,
 - Aktywizacja ludności wiejskiej w obszarach działalności gospodarczej o charakterze okołorolniczym lub pozarolniczym,
 - Wsparcie dla rodzin, w których minimum jedno z rodziców jest osobą bezrobotną.
- Budowanie dialogu i partnerstwa instytucji rynku pracy w rozwiązywaniu lokalnych problemów związanych z zatrudnieniem i bezrobociem:
 - Promocja i realizacja lokalnych paktów na rzecz zatrudnienia,
 - Udział organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu lokalnych problemów związanych z rynkiem pracy.
- Tworzenie warunków i rozwijanie kompetencji zawodowych pracowników instytucji rynku pracy w zakresie umiejętnego doradztwa i wspierania osób poszukujących zatrudnienia oraz tworzenie efektywnego partnerstwa, w tym:
 - Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pośredników pracy i doradców zawodowych, szczególnie w zakresie poradnictwa indywidualnego,
 - Wprowadzenie nowoczesnych technologii w świadczeniu usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego,
 - Wypracowanie procedur współpracy między instytucjami rynku pracy w zakresie przepływu, kierowania klientów, wymiany informacji,
 - Stworzenie platformy w zakresie poradnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego.

■ Wsparcie i promocja talentów

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost udziału dzieci objętych zajęciami przedszkolnymi,
- Wzrost udziału dzieci i młodzieży objętych zajęciami dodatkowymi,
- Wzrost liczby małopolskich laureatów nagród oraz finalistów olimpiad i konkursów krajowych i międzynarodowych w różnych dziedzinach.

ZAŁOŻENIA programowe:

Stworzenie korzystnych warunków dla ujawniania się i rozwijania talentów mieszkańców województwa (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), w tym:

- zapewnienie powszechnego, równego dostępu do wychowania przedszkolnego oraz dodatkowych zajęć dla dzieci,
- systemowe wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez stypendia oraz nagrody w różnych dziedzinach, szczególnie w dziedzinach priorytetowo traktowanych w strategii (kultura, turystyka, sport, nauki ścisłe i inżynierskie, informatyka),
- pomoc dla wybitnych młodych naukowców, twórców, artystów i sportowców w rozpoczęciu kariery m.in. poprzez stypendia, dofinansowanie ich projektów oraz rozwoju kompetencji (z zagranicznym funduszem stypendialnym włącznie).

Zapobieganie odpływaniu z województwa wybitnych jednostek, które nie znajdują tu wystarczających warunków dla realizacji swoich talentów, w tym:

- systemowe wsparcie projektów wybitnych naukowców, twórców, artystów i sportowców z Małopolski, które wpisują się w cele strategii,
- wsparcie doskonalenia warsztatu naukowego, twórczego, artystycznego, sportowego w ramach programów pobytowych i stażowych, warsztatów mistrzowskich i szkół letnich, w tym według formuły twórca (mistrz) – instytucja – uczeń.

*

OBSZAR II – GOSPODARKA REGIONALNEJ SZANSY

Cel Pośredni

Konkurencyjna i twórcza, wykorzystująca innowacje i nowoczesne technologie gospodarka

miara sukcesu:

Pozytywna opinia publiczna

*(oczekiwane
trwale,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- wzrost wytworzonej w województwie wartości dodanej brutto w przeliczeniu na 1 pracującego na tle pozostałych województw oraz średniej dla kraju
- wzrost wolumenu eksportu w przeliczeniu na mieszkańca na tle pozostałych województw oraz średniej dla UE-25
- wzrost nakładów ogółem na badania i rozwój w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w tym w sektorze prywatnym, na tle pozostałych województw oraz średniej dla UE-25
- wzrost udziału pracujących w sektorze usług rynkowych w stosunku do średniej dla kraju oraz UE-25

Kierunki polityki

II.1.

**Wsparcie
międzynarodowej
konkurencyjności
małopolskich
przedsiębiorstw i
instytucji**

II.2.

**Rozwój innowacji
oraz
nowoczesnych
technologii**

II.3.

**Zrównoważone
rolnictwo, w tym
rolnictwo
ekologiczne**

II.4.

**Przyciąganie
bezpośrednich
inwestycji do
regionu**

II.5.

**Rozwój
przemysłów czasu
wolnego**

II.6.

**Rozwój
przemysłów
własności
intelektualnej**

OBSZAR II

GOSPODARKA REGIONALNEJ SZANSY

POZYCJA WYJŚCIOWA

W 2003 r. Produkt Krajowy Brutto (PKB) w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Małopolsce wyniósł 18 522 zł, co sytuowało województwo małopolskie na 10 miejscu w kraju. W okresie od 1999 do 2003 r. jego poziom systematycznie wzrastał, podobnie jak poziom wartości dodanej brutto (WDB) – na przestrzeni 5 lat wskaźniki te wzrosły o około 31%. Równocześnie korzystnie zmienia się struktura wartości dodanej brutto – maleje odsetek WDB wytworzonej przez przemysł, budownictwo oraz gospodarke rolno – leśną na rzecz usług rynkowych i nierynkowych.

Wartość eksportu województwa małopolskiego w 2004 r. wyniosła 3 669,4 mln USD, wykazując wzrost o 2 166,1 mln USD w porównaniu z 2000 r. W latach 2000 – 2004 eksport województwa wzrósł o 144%, zaś średnia roczna dynamika wartości eksportu wynosiła 25,1%, co plasuje region powyżej średniej krajowej (22,7%). Udział eksportu w produkcji sprzedanej Małopolski wzrósł z 18,5% w 2000 r. do 33,8% w 2004 r., co oznacza, że tempo wzrostu eksportu było wyższe od tempa wzrostu produkcji. Wartość eksportu *per capita* wyniosła w 2004 r. 1 126 USD – w porównaniu do 465 USD w 2000 r. Małopolska należy jednak wciąż do regionów, które mają mniejszy udział w eksporcie z Polski (5,5%) zarówno w stosunku do udziału w wytwarzaniu PKB, jak i produkcji sprzedanej (7%).

W 2003 r. małopolski przemysł, podobnie jak przemysł w całym kraju, zaczął wykazywać oznaki ożywienia, po okresie recesji rozpoczętej w 2000 r. Jedną z nich jest wzrastająca liczba przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających powyżej 9 osób (prowadzących księgi rachunkowe), które wytwarzają podstawową wielkość produkcji w skali województwa. Liczba wspomnianych przedsiębiorstw spadała systematycznie w okresie 1999 – 2002 (z 1 088 do 1 039), by w 2003 r. wzrosnąć (do 1 070) – dokonywało się to w podobnym tempie jak w całym kraju.

Między 2001 a 2004 r. liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w województwie małopolskim zmniejszyła się z około 24,9 tys. do nieco ponad 17 tys., a więc o około 30%. Związane to było głównie z ponad 30-procentowym zmniejszeniem się liczby osób fizycznych zakładających własne przedsiębiorstwa (zakłady osób fizycznych stanowią około 90% wszystkich nowo rejestrowanych przedsiębiorstw). Nieco mniej, bo o ok. 35% zmniejszyła się we wspomnianym okresie liczba rejestrowanych spółek cywilnych. Natomiast liczba nowozarejestrowanych spółek handlowych, po gwałtownym spadku w 2002 r., wróciła w 2004 r. mniej więcej do poziomu z roku 2001. Tendencje w zakresie tworzenia nowych firm obserwowane w województwie małopolskim są dokładnym odbiciem sytuacji istniejącej w całym kraju. Systematyczny spadek liczby nowotworzonych zakładów osób fizycznych spowodowany jest z jednej strony niskim tempem dochodów nominalnych ludności (w niektórych latach niższym niż tempo wzrostu cen), a z drugiej strony istniejącymi barierami rozwoju przedsiębiorczości, zniechęcającymi społeczeństwo do pracy na własny rachunek. Do takich barier zaliczyć można na przykład zwiększający się zakres biurokratycznych regulacji krępujących swobodę gospodarczą. Między rokiem 1999 a 2003 liczba mikroprzedsiębiorstw w województwie małopolskim zmniejszyła się o 7,5% (w skali kraju o 6,3%). Nie spowodowało to jednak spadku liczby pracujących w mikroprzedsiębiorstwach. Stało się tak ze względu na istotny wzrost zatrudnienia w należących do tej grupy firmach posiadających osobowość prawną.

Od 1999 r. systematycznie rosną w województwie nakłady na działalność badawczo – rozwojową (B+R). W przeliczeniu na mieszkańca w 1999 r. wynosiły 134 zł, a w 2003 – 160 zł. W relacji do PKB nakłady na B+R stanowiły w 2002 r. 0,9%. Niestety w ogólnej kwocie nakładów w latach 2002 i 2003 rosły wydatki bieżące, malały natomiast wydatki inwestycyjne.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Rozwój województwa jest bezpośrednio związany z umacnianiem regionalnej gospodarki, procesem rozumianym jako prowadzenie działań na rzecz osiągnięcia ciągłej i długotrwałej zdolności firm do sprzedaży swoich usług i towarów w warunkach globalnej konkurencji.

Wsparcie konkurencyjności regionalnej jest procesem kompleksowym, obejmującym cały obszar Małopolski. Zasada zrównoważonego rozwoju, w tym przypadku, rozumiana jest jako identyfikowanie obszarów, w których społeczności lokalne mogą osiągnąć konkurencyjność regionalną i wspieranie ich. Przy tych założeniach konkurencyjność regionalna i zrównoważony rozwój nie wykluczają się, wręcz przeciwnie – są komplementarne.

W oparciu o diagnozę stanu gospodarki Małopolski zidentyfikowano priorytetowe obszary wsparcia konkurencyjności regionalnej w najbliższych latach:

- wsparcie konkurencyjności firm na rynkach międzynarodowych,
- wsparcie pozyskiwania bezpośrednich inwestycji,
- wsparcie działań proinnowacyjnych, wykorzystania wysokich technologii i rozwoju firm wykorzystujących zaawansowane technologie oraz wykorzystujących własność intelektualną,
- wsparcie pozarolniczej aktywizacji obszarów wiejskich,
- wsparcie przemysłów czasu wolnego jako gałęzi gospodarki (w tym turystyki uzdrowiskowej, sportu i rekreacji).

Istotną zmianą w stosunku do dotychczasowej polityki rozwoju jest włączenie w sferę gospodarczą turystyki oraz usług towarzyszących. Podejście to uwarunkowane jest identyfikacją turystyki jako kluczowej branży w kontekście tak konkurencyjności regionalnej jak i roli jaką odgrywa dla zrównoważonego rozwoju.

Efektom prac diagnostycznych jest ustalenie strategicznych obszarów rozwoju gospodarczego w Małopolsce, do których zalicza się:

- Eksport towarów i usług (ze względu na wolny wzrost popytu wewnętrznego oraz niski wzrost siły nabywczej),
- Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz wzrost inwestycji przedsiębiorstw lokalnych,
- Komercjalizację badań naukowych,
- Inwestycje publiczne w obszarze infrastruktury technicznej, w tym ochrony środowiska i łączności, zwłaszcza zwiększających dostępność inwestycyjną subregionu północnego, szczególnie Tarnowa i powiatu tarnowskiego ziemskiego.
- Rozwój infrastruktury turystycznej oraz infrastruktury dla rynkowych usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, uzdrowiskowych i leczniczych, a także bazy hotelarsko – gastronomicznej, zwłaszcza w subregionie południowym.
- Rozwój pozarolniczej działalności na terenach wiejskich,
- Rozwój rolnictwa ekologicznego, w tym skojarzonego z agroturystyką, zwłaszcza w regionie Karpackim.

■ Wsparcie międzynarodowej konkurencyjności małopolskich przedsiębiorstw i instytucji

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- wzrost wolumenu eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca,
- wzrost liczby regularnie eksportujących przedsiębiorstw,
- wzrost udziału krajów pozaeuropejskich w całkowitej wartości eksportu.

ZAŁOŻENIA programowe:

- Stworzenie ram prawnych pomocy publicznej na poziomie województwa w obszarze rozwoju eksportu,
- Zbudowanie struktury realizacji programu w oparciu o partnerów społecznych,
- Wdrażanie pośrednich i bezpośrednich narzędzi wsparcia.

W ramach programu przewiduje się w szczególności następujące działania:

- Wsparcie instytucji otoczenia biznesu w zakresie umiędzynaradawiania małopolskiej gospodarki,
- Fundusz dotacji inwestycyjnych,
- Umiędzynaradawianie przedsiębiorstw,
- Instrumenty finansowe (dopłaty do kredytów, ubezpieczenia),
- Fundusz wsparcia nowoczesnych technologii.

■ Rozwój innowacji oraz nowoczesnych technologii – podniesienie poziomu innowacyjności firm w województwie i wzmocnienie kontaktów sieciowych instytucji związanych z innowacyjnością regionu

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- procentowy wzrost nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw,
- wzrost liczby nowych patentów,
- wzrost liczby dokonanych transferów technologii z instytucji sektora badawczo – rozwojowego do małych i średnich przedsiębiorstw,
- wzrost liczby studentów objętych programami nauczania umożliwiającymi rozwój kultury innowacyjnej oraz związanej z nowoczesnymi technologiami.

ZAŁOŻENIA programowe:

Podstawowym narzędziem rozwoju innowacji jest Regionalna Strategia Innowacji.

Kluczowe przewidywane działania obejmują:

- a/ Opracowanie programu rozbudowy instrumentów finansowego wsparcia dla rozwoju innowacyjności i nowoczesnych technologii,
- b/ Zbudowanie struktury realizacji programu z uwzględnieniem współpracy partnerów społecznych,
- c/ Opracowanie zmian programów kształcenia w celu ich dostosowania do wymagań rozwoju nowoczesnej i innowacyjnej gospodarki regionu.

Do realizacji w/w przewidziano następujące działania:

- Zwiększenie oferty wspierającej finansowanie przez przedsiębiorców i inne podmioty projektów innowacyjnych oraz z obszaru nowoczesnych technologii,
- Zwiększenie dostępu przedsiębiorców do innowacyjnych i nowoczesnych technologii (system ulg i zachęt),
- Udostępnienie nowoczesnej infrastruktury dla rozwoju nowych i nowoczesnych technologii oraz usług,
- Stworzenie systemu wsparcia dla tworzenia i rozwoju parków innowacyjnych technologii i ICT,
- Pogłębienie współpracy uczelnia – przedsiębiorstwo,
- Utworzenie systemu pozyskiwania danych na temat stanu innowacyjności w województwie – w tym powstanie centrów informacji na temat nowych technologii,
- Uruchomienie mechanizmów kojarzenia biznesu z ośrodkami innowacji i nowych technologii w zakresie ich dalszego transferu,
- Promocja zewnętrzna Województwa Małopolskiego jako regionu innowacyjnych technologii.

■ Zrównoważone rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne

WSKAŹNIKI osiągnięć programu:

- wzrost areału i udziału gospodarstw ekologicznych wśród wszystkich gospodarstw rolnych,
- wzrost przedsiębiorczości na terenach wiejskich.

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania obejmą:

- Wsparcie dla rozwijania wielofunkcyjności gospodarstw rolnych,
- Poprawę struktury obszarowej gospodarstw (głównie poprzez upowszechnienie dzierżaw i scalenia ziemi rolniczej), działanie na rzecz poprawy rozłogu ziemi, wielkości pól i legalizacji statusu władania ziemią rolniczą,

- Zrównoważone działania produkcyjno – ekologiczne w rolnictwie, zapobiegające dezagraryzacji obszarów,
- Promowanie przedsiębiorczości w rolnictwie i gospodarstwach, w tym wsparcie dla pozyskiwania środków pomocowych,
- Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego – mikropożyczki, fundusz pomostowy, fundusz dotacji, promocja i wsparcie doradcze i marketingowe dla rozwoju upraw, hodowli i przetwórstwa ekologicznego,
- Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa żywności wysokiej jakości oraz markowych produktów żywnościowych – mikropożyczki, fundusz dotacji, promocja oraz wsparcie doradcze i marketingowe,
- Wsparcie dla rozwoju upraw roślin energetycznych,
- Promocja i wsparcie dla postępu biologicznego w rolnictwie, w tym dla hodowli ras lokalnych, uprawy rzadkich – lokalnych odmian owoców, wapnowania itp.,
- Rozwój prywatnego, obok publicznego, doradztwa rolniczego,
- Budowanie efektywnych powiązań: produkcja rolnicza – przetwórstwo – marketing i dystrybucja,
- Wsparcie marketingu i dystrybucji produktów małopolskiego rolnictwa na rynku krajowym i rynkach międzynarodowych.

■ Przyciąganie bezpośrednich inwestycji do regionu

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- wzrost nakładów inwestycyjnych w Małopolsce,
- wzrost wartości BIZ (bezpośrednich inwestycji zagranicznych) w ujęciu rocznym,
- wzrost udziału Małopolski w wartości BIZ w ujęciu krajowym.

ZAŁOŻENIA programowe:

Stworzenie ram prawnych pomocy publicznej na poziomie województwa w obszarze wsparcia i promocji inwestycji.

Zbudowanie struktury realizacji programu w oparciu o partnerów społecznych.

Wdrażanie pośrednich i bezpośrednich narzędzi wsparcia.

W ramach programu przewiduje się w szczególności następujące działania:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej strategicznych obszarów inwestycyjnych,
- Promocja inwestycji,
- Przygotowanie planów, studiów i dokumentacji pod tereny inwestycyjne,
- Instrumenty finansowe (dopłaty do kredytów, ubezpieczenia),
- Scalanie terenów inwestycyjnych (wykup gruntów), w tym tworzenie lokalnych parków przemysłowych,

- Rozwój małopolskich parków przemysłowych poprzez standaryzację ich pracy, w tym stworzenie wspólnej bazy informacyjnej i systemu sprawnej pomocy inwestorom („szybka ścieżka”).

■ Rozwój przemysłów czasu wolnego

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- zwiększenie liczby osób korzystających z oferty wypoczynku w regionie,
- wzrost liczby zatrudnionych w działalności turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej.

ZAŁOŻENIA programowe:

Rozwój infrastruktury dla rozwoju ruchu turystycznego i przyjazdów uzdrowiskowych:

- rozwój połączeń lotniczych z wykorzystaniem regionalnego portu lotniczego,
- zwiększenie bezpieczeństwa i standardu podróżowania poprzez rozwój infrastruktury drogowej w oparciu o szkieletowy rozwój sieci drogowej tras turystycznych,
- tworzenie i promocja oferty regionu (cykliczne przedsięwzięcia, festiwale, ...),
- budowa infrastruktury dla rozwoju turystyki biznesowej (konferencje, targi itp.) oraz sportu wyczynowego (areny zawodów międzynarodowych),
- modernizacja i rozwój infrastruktury uzdrowisk oraz infrastruktury w miejscowościach uzdrowiskowych służącej jako zaplecze dla usług uzdrowiskowych,
- optymalizacja usług uzdrowiskowych (komercjalizacja – np. sport & spa),
- poprawa dostępności komunikacyjnej obiektów służących ruchowi turystycznemu, w tym budowa parkingów i organizacja systemów transportu zbiorowego i mieszanego,
- rewitalizacja i waloryzacja miejsc o potencjale turystycznym oraz przeprowadzenie kompleksowych prac remontowych i konserwatorskich w najcenniejszych obiektach zabytkowych, a także ich adaptacja na cele kulturalne i turystyczne,
- rozwój agroturystyki.

Działanie na rzecz podniesienia rentowności usług turystycznych i ich rynkowego zorientowania:

- poprawa efektywności przedsiębiorstw świadczących usługi transportu kolejowego, w tym unowocześnienie taboru dla przewozów pasażerskich oraz poprawa jakości linii kolejowych,
- systematyczny rozwój oraz podnoszenie standardów bazy obsługującej ruch turystyczny (noclegi, gastronomia, wycieczki, serwis, usługi towarzyszące itp.) oraz infrastruktury tych usług,
- tworzenie infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej w oparciu o wykreowane produkty turystyczne,
- stworzenie systemu „IT” – informacji turystycznej w regionie i o regionie,

- utrzymanie i tworzenie infrastruktury szlaków i tras turystycznych w regionie z wykorzystaniem markowych produktów turystyki całorocznej,
- rozwój funkcjonalny stacji narciarskich oraz akwenów wodnych,
- doskonalenie zawodowe i kształcenie kadr dla rynku usług turystycznych i przemysłów kultury,
- rozwój zrównoważonej turystyki z poszanowaniem walorów środowiska oraz poprawą jakości środowiska naturalnego (reżim ekologiczny i krajobrazowy),
- wspieranie rozwoju sektora agroturystycznego.

Wsparcie rozwoju usług kultury i czasu wolnego:

- wspieranie rozwoju przedsięwzięć gospodarczych z sektora przemysłu kultury – targi, wystawy, festiwale, produkcja filmowa, muzyczna, usługi informatyczne itp.,
- stworzenie wojewódzkiego festiwalu teatralnego w okresie wzmożonego napływu turystów oraz wprowadzenie i promocja zintegrowanego wieloletniego programu wydarzeń artystycznych jako oferty podnoszącej atrakcyjność turystyczną,
- wdrażanie nowych technologii w procesy produkcji oraz dystrybucji dóbr i usług kultury,
- organizacja atrakcyjnych imprez promocyjnych oraz ważnych wydarzeń międzynarodowych,
- zwiększenie liczby przedsiębiorstw związanych z usługami sfery kultury (urynkowanie usług),
- tworzenie ofert turystyczno – rekreacyjnych oraz kulturalnych,
- wspieranie rodzinnych gospodarstw agroturystycznych,
- aktywizacja użytkowników – właścicieli zabytkowych obiektów – do inwestycji we własne nieruchomości oraz świadczenie usług kultury i turystyki,
- prowadzenie aktywnego marketingu dziedzictwa kulturowego oraz oferty kulturalnej, w tym potencjału twórczego,
- rozwój możliwości kształcenia artystycznego oraz z zakresu zarządzania kulturą i turystyką,
- poprawa jakości usług instytucji kultury oraz wskaźników społecznego odbioru ich oferty,
- zapewnienie dostępności wspieranej infrastruktury, produktów i usług dla osób niepełnosprawnych,
- wspieranie inicjatyw i udziału organizacji obywatelskich w sektorach kultury, turystyki i innych usługach w obszarze organizacji czasu wolnego.

■ **Rozwój przemysłów własności intelektualnej**

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby przedsiębiorstw zajmujących się działalnością kreatywną¹

¹ Wg wybranych klas Polskiej Klasyfikacji Działalności

- Wzrost liczby zatrudnionych w działalności kreatywnej²

ZAŁOŻENIA programowe:

Działalność gospodarcza umownie nazwana przemysłem własności intelektualnej dotyczy przedsiębiorstw sprzedających swoje produkty i usługi w dziedzinach, których źródła leżą w indywidualnej kreatywności, umiejętnościach i talencie – takich jak dla przykładu: architektura, design, rzemiosło – rękodzieło, projektowanie, film i video, media, grafika użytkowa, muzyka, sztuka, twórczość artystyczna i literacka oraz działalność wydawnicza, działalność badawcza, naukowa i ekspercka itp.

Realizowane będzie ukierunkowane wsparcie dla tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw, produktów i usług „kreatywnych” – takich, które tworzą potencjał zatrudnienia i konkurują na rynku w oparciu o wykorzystanie efektów pracy twórczej oraz generują dochody z tytułu własności intelektualnej, w tym przewidziane jest:

- wsparcie badań i działań marketingowych, służących identyfikowaniu i otwieraniu nowych rynków dla produktów i usług kreatywnych,
- promowanie małopolskich produktów i usług kreatywnych w ramach własnych kampanii promocyjnych województwa,
- wsparcie dla kampanii promujących autonomiczne marki (brandy) małopolskie,
- wsparcie finansowe, doradcze i marketingowe procesu kształtowania, wytwarzania i komercjalizacji produktów i usług kreatywnych, szczególnie adresowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- wsparcie dla tworzenia i rozwoju zróżnicowanych sposobów dystrybucji wytwarzanych w Małopolsce produktów i usług kreatywnych,
- wykreowanie znaczącej międzynarodowej imprezy targowo – wystawienniczej promującej rynkowo zorientowaną działalność twórczą oraz wsparcie dla innych międzynarodowych imprez targowo – wystawienniczych obejmujących produkty i usługi kreatywne,
- stworzenie przyjaznych warunków infrastrukturalnych dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zajmujących się działalnością kreatywną, w tym:
 - inicjowanie tworzenia i wsparcie dla działalności ośrodków zajmujących się projektowaniem, wzornictwem i rozwojem produktu,
 - stworzenie i wspieranie rozwoju przynajmniej jednego regionalnego centrum produktów i usług kreatywnych – parku biznesu grupującego przestrzennie przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością twórczą w różnych dziedzinach,
- stworzenie łatwo dostępnego mikroinstrumentu finansowego wysokiego ryzyka dla przedsiębiorców zamierzających uruchomić lub rozwinąć działalność gospodarczą w oparciu o efekty pracy twórczej i wykorzystanie własności intelektualnej (powiązanie inwestycji kapitałowych i grantów).

² Wg wybranych klas Polskiej Klasyfikacji Działalności

*

OBSZAR III – INFRASTRUKTURA DLA ROZWOJU REGIONALNEGO

Cel Pośredni

Nowoczesna i sprawna, sprzyjająca rozwojowi społeczno – gospodarczemu infrastruktura

miara sukcesu:

Pozytywna opinia publiczna

*(oczekiwane
trwałe,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- wzrost liczby osób zamieszkujących w promieniu 1 godziny oraz 2 godzin dojazdu do centrum Krakowa
- wzrost odsetka przedsiębiorstw z dostępem do szerokopasmowego Internetu
- wzrost wielkości przewozów pasażerskich realizowanych transportem publicznym
- wzrost wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych lokowanych w Małopolsce w podziale na KOM oraz pozostałą część województwa

Kierunki polityki

III.1.

**Rozwój
międzyregionalnych i
wewnątrzregionalnych
powiązań drogowych**

III.2.

**Rozwój
infrastruktury dla
społeczeństwa
informacyjnego**

III.3.

**Zwiększenie roli
transportu
zbiorowego w
obsłudze regionu**

III.4.

**Kompleksowe
zagospodarowanie
stref aktywności
gospodarczej**

OBSZAR III

INFRASTRUKTURA DLA ROZWOJU REGIONALNEGO

POZYCJA WYJŚCIOWA

Infrastruktura zapewnia prawidłowe funkcjonowanie gospodarki jako całości oraz poszczególnych jej dziedzin. Rozwój infrastruktury transportowej służy poprawie dostępności komunikacyjnej do głównych ośrodków aktywności gospodarczej województwa oraz do terenów atrakcyjnych turystycznie. Szczególne znaczenie ma obecnie poprawa stanu technicznego oraz modernizacja sieci drogowej Małopolski (zwłaszcza dróg krajowych i wojewódzkich). Stan infrastruktury transportowej będący kluczowym czynnikiem stymulującym wzrost ekonomiczny, jest jednym z najważniejszych kryteriów oceny poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego danego kraju czy regionu.

Transportowa infrastruktura liniowa województwa tworzy system w pełni powiązany i spójny z układem województw sąsiednich, układem krajowym i międzynarodowym. Drogowe i kolejowe magistrale o znaczeniu międzynarodowym mają przebieg równoleżnikowy.

Układ drogowy Małopolski można uznać za prawidłowy. Szybki wzrost natężenia ruchu, przy jednoczesnym spadku nakładów spowodował pogorszenie stanu technicznego sieci drogowej. Istotnym mankamentem sieci drogowej są trasy tranzytowe przebiegające przez miasta, jak również małe przekroje jezdni.

Przez teren województwa małopolskiego przebiega odcinek linii E-30 Drezno – Wrocław – Katowice – Kraków – Lwów – Kijów, na bazie tej linii utworzono paneuropejski korytarz transportowy. Szlak ten ma znaczącą rolę w łączeniu i integracji nie tylko Europy Zachodniej z Ukrainą i Rosją, ale całościowo Europy i Azji. Biorąc to pod uwagę należy się spodziewać uruchomienia w najbliższych latach środków na sukcesywne dostosowanie linii do prędkości 160 km/h, a tym samym skrócenia czasu przejazdu.

Kluczowe znaczenie dla województwa będzie miała budowa nowej linii kolejowej „Podłęże – Piekiełko” – co będzie realizacją korytarza Via. Będzie to pierwsza na terenie Polski nowoczesna linia kolejowa o bardzo dużej ilości obiektów inżynieryjnych, takich jak tunele, mosty, wiadukty, estakady.

Sieć drogowa Małopolski tworzy system w pełni powiązany z układem dróg krajowych i międzynarodowych. Przez obszar województwa przebiega III Paneuropejski Korytarz Transportowy: Zgorzelec/Olszyna – Krzyżowa – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Rzeszów – Przemyśl – Medyka/Korczowa, wchodzący w skład sieci TINA i tworzący przyszłą sieć drogową TEN. Sieć TINA obejmuje najważniejsze drogi, linie kolejowe, porty lotnicze, porty morskie oraz terminale transportu kombinowanego o znaczeniu międzynarodowym.

Na terenie województwa małopolskiego w skład III-ego paneuropejskiego korytarza transportowego TINA wchodzi:

- droga krajowa nr 4 (międzyregionalna) przebiegająca w kierunku zachodnio – wschodnim, relacji Granica państwa – Wrocław – Gliwice – Katowice – Chrzanów – Kraków – Tarnów – Granica Państwa.
- odcinek linii kolejowej E-30 Drezno – Wrocław – Kraków – Rzeszów – Lwów.

Tabela 1. Infrastruktura drogowa Małopolski

Lp.	Elementy sieci drogowej	Długość	
		[km]	[%]
1	Drogi krajowe	958,0	2,51
	w tym: autostrada	85,0*	0,22
2	Drogi wojewódzkie	1 363,1	3,58
	w tym: drogi na terenie miast	185,2	0,49
	drogi zamiejskie	1 177,9	3,09
3	Drogi powiatowe	6 397,0	16,79
4	Drogi gminne	29 386,0	77,12
5	Razem	38 104,1	100,00

* w tym 61 km stanowi autostrada płatna

W Województwie Małopolskim stan techniczny ponad 500 km dróg wojewódzkich można uznać za zły. Tylko 20% ogółu dróg tej kategorii, które obejmują zarówno odcinki nowe jak i odnowione, nie wymagają remontów.

Tabela 2. Stan techniczny dróg wojewódzkich

Lp.	Stan techniczny	Długość	
		[km]	[%]
1	dobry	297,0	21,8
2	zadawalający	523,4	38,4
3	zły	541,1	39,8

W Małopolsce długość dróg krajowych w stanie złym jest prawie dwa razy większa od średniej krajowej. Tylko połowa sieci dróg krajowych nie wymaga przeprowadzenia natychmiastowych remontów.

Największy wpływ na obecny stan sieci drogowej mają następujące czynniki:

- 1) wzrastające natężenie ruchu samochodowego, wynikające głównie ze wzrostu przewozów towarowych transportem samochodowym,
- 2) konstrukcje nawierzchni dróg nieprzystosowane do zwiększonych nacisków,
- 3) brak skutecznego systemu eliminacji z ruchu pojazdów przeciążonych,
- 4) niedostateczna ilość środków finansowych przeznaczonych na odnowę nawierzchni oraz bieżące utrzymanie dróg oraz rozbudowę infrastruktury.

Obszar Małopolski przecina 1 043,1 km linii oraz łącznic kolejowych. W ogólnej długości linii kolejowych 43,6% stanowią linie dwu - lub więcej torowe. 87,8% linii jest zelektryfikowana.

Tabela 3. Infrastruktura kolejowa Małopolski

Lp.	Elementy sieci kolejowej	Długość	
		(w km)	(w %)
1	Linie magistralne	154,3	14,79
2	Linie pierwszorzędne	591,7	56,73
3	Linie drugorzędne	220,2	21,11
4	Linie o znaczeniu miejscowym	76,9	7,37
5	Razem	1 043,1	100,00

Największe obciążenie ruchem pasażerskim występuje na liniach magistralnych:

- Kraków – Trzebinia – Katowice,
- Kraków – Tarnów,
- Kraków – Warszawa.

Poza obsługą kolejową pozostają powiaty proszowicki, myślenicki oraz dąbrowski.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Przedmiotem polityki transportowej województwa jest określenie celów szczegółowych sprawnego systemu transportowego regionu, a na tej podstawie – zadań, jakie dla osiągnięcia tego celu mają być podjęte oraz środków dla ich realizacji. Ze względów ustrojowych, ukształtowanie tych celów, zadań i środków realizacji musi być podjęte przez samorząd województwa we współpracy z zainteresowanymi podmiotami – począwszy od administracji rządowej, przez sąsiednie i inne jednostki samorządu terytorialnego, do podmiotów gospodarczych oraz grup obywatelskich i politycznych.

Głównym (generalnym) celem polityki transportowej województwa jest osiągnięcie stanu zrównoważonego gałęziowo transportu. Równowaga ta opiera się na ukształtowaniu zapotrzebowania na transport i podziału pomiędzy środki przewozowe tak, aby z jednej strony nie powstawały utrudnienia w dostępie do podregionów czy miejscowości, a z drugiej strony, aby nie występowały stany zatłoczenia oraz nadmierne uciążliwości dla otoczenia. Dotyczy to przede wszystkim ograniczenia przewożenia ładunków transportem samochodowym na rzecz przewozów koleją oraz zwiększenia znaczenia komunikacji zbiorowej, w tym udziału w przewozach pasażerów pojazdów szynowych.

Poza właściwie funkcjonującą siecią drogową i kolejową należy podjąć działania zmierzające do rozbudowy i odpowiedniego dostosowania do potrzeb pasażerów Portu Lotniczego Kraków – Balice, który umożliwi nie tylko obsługę połączeń krajowych, ale także międzynarodowych. Małopolska jest jedynym regionem (poza Warszawą), który posiada lotnisko umożliwiające obsługę połączeń międzykontynentalnych. Rozwój Portu Lotniczego jest wyjątkowo ważny dla przyszłości gospodarczej i turystycznej województwa. Aktualna, w pewnym sensie uprzywilejowana pozycja, jest dobrym punktem wyjścia. Krakowskie lotnisko cały czas odnotowuje lawinowy wzrost liczby przyjmowanych pasażerów. Jednak istotnymi barierami dla dalszego rozwoju ruchu lotniczego jest infrastruktura portu i jego połączenie z centrum miasta oraz brak uregulowanych kwestii formalno – prawnych dotyczących zarządzania lotniskiem i pasami startowymi.

- Istotna będzie także rozbudowa lotnisk subregionalnych, które poprawią dostępność komunikacyjną do ośrodków rozwoju poza obszarem metropolitalnym.

W nowoczesnej gospodarce nie można zapominać o infrastrukturze teleinformatycznej, która odgrywa znaczącą rolę w rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Kwestia rozwoju infrastruktury informatycznej jest kluczową sprawą dla rozwoju Małopolski. Od jej istnienia w regionie tj. od szybkich łącz internetowych dla instytucji i indywidualnych użytkowników zależy wzrost popytu na usługi świadczone drogą elektroniczną. Chodzi tu zarówno o usługi publiczne, jak i świadczone przez podmioty prywatne. Korzystanie z nich znacznie poprawi dostęp do wiedzy i informacji. Istnienie nowoczesnej, bezpiecznej infrastruktury znacznie poprawi również obraz Małopolski jako regionu przygotowanego na inwestycje i lokalizację przedsiębiorstw nowych technologii na jej terenie. Stworzenie warunków dla powstawania nowych przedsiębiorstw i jednostek badawczo – naukowych w postaci bezpiecznej infrastruktury teleinformatycznej na obszarze całego województwa będzie miało znaczący wpływ na rozwój gospodarczy. Rozbudowa stref aktywności gospodarczej daje możliwość wyjścia naprzeciw potrzebom przedsiębiorców z równoczesnym zachowaniem wszystkich ograniczeń prawnych. Ponadto stworzone zostają powiązania pomiędzy sferą publiczną a prywatną. Idealnym modelem możliwym do zastosowania w tym zakresie byłoby powstawanie stref aktywności przy montażu finansowym środków publicznych i prywatnych.

W odniesieniu do infrastruktury służącej rozwojowi regionalnemu zakładamy, że:

- Inwestycje obejmą nie tylko infrastrukturę transportową, ale także inne elementy wpływające na stworzenie zintegrowanego i gałęziowo zrównoważonego systemu transportowego,
- System transportowy będzie rozwijany z myślą o jego użytkownikach, a zwłaszcza o ich bezpieczeństwie i o wysokiej jakości świadczonych usług,
- Zmiany w systemie transportowym będą dążyły do poprawy stanu technicznego infrastruktury drogowej i kolejowej oraz dostosowanie jej do wymogów europejskich,
- Warunkiem realizacji strategii jest zwiększenie efektywności instytucji bezpośrednio odpowiadających za prowadzenie inwestycji. Wymaga to wzmocnienia organizacyjnego i kadrowego pionów inwestycyjnych tych instytucji. Konieczne będzie również wzmocnienie ich pozycji od strony prawnej,
- Zachowana zostanie równowaga pomiędzy nowymi inwestycjami a rozbudową i utrzymaniem infrastruktury już istniejącej.

W odniesieniu do zagospodarowania stref aktywności gospodarczej przewiduje się:

- Doprowadzenie do powstania w każdym powiecie w Małopolsce strefy aktywności gospodarczej z dyspozycyjną powierzchnią 10-20 ha,
- Stworzenie wspólnego standardu małopolskich parków przemysłowych, w tym m.in.
 - o tereny te powinny być w pełni skomunikowane tj. mieć dogodny oraz odpowiadający specyfice strefy (nośność, szerokość pasów itp.) dojazd do głównych ciągów komunikacyjnych,
 - o tereny te powinny być w pełni przygotowane do przyjęcia inwestorów (odpowiednia infrastruktura i obsługa).

■ Rozwój międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych powiązań drogowych

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Systematyczny przyrost procentowego stanu realizacji docelowej sieci dróg w Małopolsce,
- Systematyczny przyrost procentowego stanu przebudowy sieci dróg i dostosowanie do zwiększonego nacisku na oś,
- Przyrost liczby wybudowanych obwodnic miejscowości.

ZAŁOŻENIA programowe:

Podstawowym celem strategii jest radykalne przyśpieszenie tempa przebudowy głównej sieci dróg krajowych i wojewódzkich, rekonstrukcja nawierzchni i dostosowanie do standardów nacisku na oś obowiązujących w UE. Realizacja tych zadań wymaga jednoczesnego rozpoczęcia prac związanych z budową i przebudową sieci dróg na wielu odcinkach, efektem czego będzie zauważalna dla społeczeństwa poprawa infrastruktury drogowej w Małopolsce.

Najważniejsze działania:

- budowa nowych odcinków dróg (krajowych, wojewódzkich, powiatowych),
 - przebudowa istniejących odcinków dróg do parametrów zgodnych z wymogami UE,
 - budowa obwodnic miejscowości,
 - powiązanie węzłów autostradowych i dróg ekspresowych z istniejącą siecią,
 - budowa i przebudowa dróg dojazdowych do autostrad i dróg ekspresowych,
 - budowa i przebudowa dróg dojazdowych do województw: śląskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego oraz krajów: preszowskiego i żylińskiego,
 - poprawa dostępności do przejść granicznych,
 - równoważenie transportem ekologicznym,
 - wspieranie nowoczesnych technik zarządzania i utrzymania dróg.
- Elementy decydujące o rozwoju sieci drogowej w Małopolsce, w zakresie należącym do województwa:
- nawiązanie do podstawowego układu drogowego województwa małopolskiego o znaczeniu międzynarodowym i krajowym – autostrada, drogi szybkiego ruchu, drogi krajowe,
 - powiązanie z transportem lotniczym – Międzynarodowy Port Lotniczy w Balicach,
 - współpraca międzynarodowa i przygraniczna – przejścia graniczne ze Słowacją,
 - powiązania komunikacyjne z sąsiadującymi województwami: śląskim, świętokrzyskim, podkarpackim,

- integracja przestrzenna województwa – powiązanie z głównymi ośrodkami, w tym z Krakowskim Obszarem Metropolitarnym,
- wyniesienie ruchu tranzytowego z centrów miejscowości – obejścia miejscowości.

Szczególna uwaga przypisana będzie do poprawy powiązań komunikacyjnych pomiędzy istniejącymi i potencjalnymi ośrodkami usługowymi i ośrodkami rozwoju oraz budowy obwodnic zgodnie z priorytetami wskazanymi w trakcie konsultacji społecznych strategii.

■ **Rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego**

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost odsetka obywateli korzystających z szerokopasmowego dostępu do Internetu,
- Wzrost odsetka instytucji publicznych korzystających z łącz szerokopasmowych,
- Wzrost odsetka przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu,
- Wzrost odsetka gospodarstw domowych korzystających z komputera,
- Wzrost odsetka gospodarstw domowych korzystających z Internetu.

ZAŁOŻENIA programowe:

Znaczna grupa mieszkańców obszarów wiejskich i małych miast Małopolski jest pozbawiona możliwości korzystania z nowoczesnych rozwiązań telekomunikacyjnych. Wynika to z faktu, iż prywatni operatorzy, działający dla celów komercyjnych, w dalszym ciągu nie identyfikują tej grupy jako źródła znaczącego dochodu dla ich działalności. Ich działania koncentrują się w rejonach, gdzie infrastruktura teleinformatyczna jest stosunkowo dobrze rozbudowana.

W związku z tym, należy brać pod uwagę problem „wykluczenia cyfrowego” znacznej grupy mieszkańców Małopolski, a także nowe wyzwania wynikające z konieczności wzmocnienia małopolskich przedsiębiorstw wykorzystujących rozwiązania teleinformatyczne. Administracja samorządowa i władze województwa najlepiej rozpoznają istniejące problemy dotyczące zapotrzebowania na nowoczesną infrastrukturę informatyczną. Ma ona znaczący udział w poprawie jakości życia mieszkańców, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej województwa małopolskiego.

Rozwój regionalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w celu włączenia Małopolski do Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Informacyjnej obejmie następujące działania:

- Budowa i modernizacja regionalnych bezpiecznych sieci szerokopasmowych w województwie, w szczególności na obszarach objętych wykluczeniem cyfrowym,
- Rozwój nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej niezbędnej dla rozwoju mieszkańców (Punkty Publicznego Dostępu Do Internetu) i przedsiębiorstw, w tym wdrażających innowacyjne rozwiązania,
- Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej i interoperacyjnych platform cyfrowych dla instytucji publicznych i samorządów (w tym ośrodków miejskich) – dla zastosowań takich jak na przykład gospodarka komunalna, administracja, oświata i zdrowie, bezpieczeństwo publiczne, geodezja (na przykład GIS, GPS),
- Rozbudowa bibliotecznych systemów informatycznych,
- Rozbudowa Infrastruktury Klucza Publicznego w województwie,

- Program wsparcia rozwoju lokalnych operatorów telekomunikacyjnych, wykorzystujących VoIP (telefonię internetową) oraz inne innowacyjne technologie, ułatwiające powszechny dostęp do środków telekomunikacji i obniżające koszty korzystania z nich,
- Wsparcie inicjatyw rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej umożliwiających lokalizację, tworzenie i rozwój parków technologicznych.

W ramach działań przewiduje się m.in.

- Projekty samorządu województwa zapewniające infrastrukturę teleinformatyczną w wymiarze regionalnym: Małopolska Sieć Szerokopasmowa, regionalne centra przetwarzania danych, Infrastruktura Klucza Publicznego, infrastruktura systemów informacji przestrzennej (na przykład GPS, GIS),
- Programy grantowe dla samorządów rozwijających infrastrukturę informatyczną na poziomie lokalnym,
- Programy grantowe dla placówek akademickich i naukowo – badawczych,
- Partnerstwo publiczno – prywatne dla rozwoju infrastruktury lokalnej i regionalnej – wsparcie działań zmierzających do nawiązywania współpracy między partnerami publicznymi i przedsiębiorcami wdrażającymi nowoczesne rozwiązania teleinformatyczne i komunikacyjne (ICT).

■ Zwiększenie roli transportu zbiorowego w obsłudze regionu

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby pasażerów przewożonych komunikacją publiczną,
- Wzrost liczby pasażerów obsługiwanych w transporcie lotniczym,
- Wzrost liczby kilometrów zmodernizowanych linii kolejowych.

ZAŁOŻENIA programowe:

Transport zbiorowy jest ważnym zagadnieniem – w aspekcie ekonomicznym, gospodarczym, społecznym i ekologicznym. Wypełnia on zarówno rolę socjalną (daje możliwość przemieszczania się osobom nie mającym dostępu do innych form transportu), jak i rolę kształtowania zachowań transportowych w kierunku ograniczania ruchu samochodowego w miejscach, gdzie zatłoczenie dróg stwarza problemy funkcjonalne i ekologiczne.

Do chwili obecnej w polskim prawodawstwie nie został wyznaczony organ administracji publicznej właściwy w sprawach regionalnego drogowego transportu publicznego. Dostęp do tego rynku jest tylko częściowo regulowany przez konieczność posiadania przez przewoźnika licencji zawodowych oraz zezwolenia na wykonywanie usług przewozowych. Usługi te wykonują działające w różnej formie organizacyjnej przedsiębiorstwa PKS oraz przewoźnicy prywatni na podstawie zezwoleń wydawanych stosownie do zasięgu przewozów przez właściwe miejscowo organy samorządu terytorialnego. Przewoźnicy mają prawo do stanowienia cen na swoje usługi. Taka sytuacja utrudnia integrację taryfową, a w dużej mierze również integrację sieciową tego sektora transportu publicznego.

a) Najważniejsze obszary działania z zakresu infrastruktury kolejowej:

- budowa i modernizacja infrastruktury kolejowej, w tym budowa linii kolejowej Kraków – Podłęże – Piekiełko – Leluchów,

- tabor,
 - przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- b) Najważniejsze obszary działania z zakresu infrastruktury lotniczej:
- rozbudowa infrastruktury służącej obsłudze pasażerów (terminale, parkingi wielopoziomowe, połączenie kolejowe z centrum miasta i inne)
 - rozbudowa infrastruktury lotniskowej lotniska Kraków – Balice (płyty postojowe, drogi kołowania, ewentualnie wydłużenie drogi startowej, rozbudowa baz postojowych dla samolotów oraz unowocześnienie systemów naprowadzania i kontroli, zlikwidowanie przeszkód lotniczych), również pod kątem bezpieczeństwa pasażerów i lotniska,
 - rozwój lotnisk lokalnych, budowa lądowisk dla helikopterów w miejscowościach turystycznych,
 - budowa systemów „ochrony ekologicznej” (system monitorowania hałasu, itp.)
- c) Najważniejsze działania z zakresu zarządzania transportem:
- podział zadań przewozowych pomiędzy kolej i komunikację drogową,
 - reorientacja wysokotonażowego transportu samochodowego na transport kolejowy,
 - dywersyfikacja usługodawców w zakresie sieci kolejowej i transportu kolejowego,
 - poprawa standardu przewozów pasażerskich,
 - zintegrowane węzły przesiadkowe i taryfy,
 - rozwój regionalnych połączeń kolejowych, w tym turystycznych tras kolejowych,
 - właściwa organizacja systemu transportu zbiorowego.

■ Kompleksowe zagospodarowanie stref aktywności gospodarczej

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Powstanie w każdym powiecie w Małopolsce strefy aktywności gospodarczej z dyspozycyjną powierzchnią minimum 10-20 ha (tereny w 100% skomunikowane, przygotowane do przyjęcia inwestorów)
- Przyrost powierzchni terenu zajętego pod strefy aktywności gospodarczej,
- Wzrost liczby nowopowstałych przedsiębiorstw ulokowanych w strefach,
- Wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach znajdujących się w strefach,

ZAŁOŻENIA programowe:

Strefa aktywności gospodarczej to wydzielony pod względem obszarowym teren, na którym zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego jest lub będzie prowadzona działalność gospodarcza. Teren ten charakteryzuje się specyficznymi, dogodniejszymi od innych, warunkami prowadzenia takiej działalności. Warunki te mogą być związane z ulgami w podatkach i opłatach (lokalnych), dostępnością infrastruktury – mediów itp.

Strefa aktywności gospodarczej może służyć zarówno przedsiębiorstwom produkcyjnym, jak i usługowym, w tym firmom i skupiskom firm o specyficznym potrzebach, działających w takich dziedzinach jak turystyka czy outsourcing.

Badania i analizy obszaru małych i średnich przedsiębiorstw oraz współczynniki atrakcyjności inwestycyjnej wskazują jako podstawową barierę zintensyfikowanego rozwoju brak odpowiedniej infrastruktury. Odpowiedniej w rozumieniu: użytecznej, kompletnej, taniej, łatwo dostępnej, korzystnej ekonomicznie. Z drugiej strony uwarunkowania ustawy o pomocy państwa oraz uregulowania unijne znacznie ograniczają możliwości bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw. Kreowanie swoistych centrów rozwojowych daje możliwość wyjścia naprzeciw potrzebom przedsiębiorców z równoczesnym dostosowaniem się do wszystkich ograniczeń prawnych.

Infrastruktura charakterystyczna dla takich stref to:

- Dogodny dojazd (połączenia komunikacyjne z głównymi ciągami: drogowymi wojewódzkimi, krajowymi – autostradą oraz kolejowymi i lotniczymi),
- Odpowiednio duży, zwarty, dyspozycyjny obszar,
- Odpowiednia jakość terenu – oczyszczenie, niwelacja itp.,
- Odpowiednia infrastruktura (media: gaz, prąd, woda, kanalizacja, telefon, Internet itp.),
- Odpowiednie warunki inwestowania, prowadzenia działalności: ulgi w opłatach i podatkach, cena dzierżawy gruntu / zakupu gruntu itp.,
- Usługi wspierające i dodatkowe (instytucje otoczenia biznesu, wspólny marketing, wspólna ochrona/ dozór terenu itp.),
- Zorganizowana wspólna przestrzeń użytkowa i usługi dla różnych przedsiębiorstw i pracowników, ułatwiające nawiązywanie i rozwój kontaktów oraz współpracy pomiędzy pracownikami ulokowanych firm.

*

OBSZAR IV – KRAKOWSKI OBSZAR METROPOLITALNY

Cel Pośredni

Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego jako europolii

miara sukcesu: *Pozytywna opinia publiczna*

*(oczekiwane
trwale,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- wzrost liczby patentów
- wzrost liczby połączeń zagranicznych Krakowa w komunikacji lotniczej i kolejowej
- przyrost powierzchni biurowej klasy A

Kierunki polityki

IV.1.

Umocnienie europejskiej pozycji
Krakowskiego Obszaru
Metropolitalnego i rozwój funkcji
metropolitalnych

IV.2.

Równoważenie struktury wewnętrznej
Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego

OBSZAR IV

KRAKOWSKI OBSZAR METROPOLITALNY

POZYCJA WYJŚCIOWA

Rozwój obszaru metropolitalnego to jeden z najważniejszych czynników służący utrzymaniu oraz podnoszeniu rangi i konkurencyjności regionu na arenie krajowej oraz międzynarodowej, a także mający wpływ na kształtowanie i funkcjonowanie jego wewnętrznej struktury przestrzennej. Prawidłowy rozwój obszaru metropolitalnego wymaga prowadzenia aktywnej polityki. W celu równoważenia potencjałów należy doprowadzić do zaktywizowania rozwoju społeczno – gospodarczego, wpływającego na przewagę konkurencyjną metropolii w relacji do innych obszarów metropolitalnych, zarówno krajowych, jak i europejskich.

Krakowski Obszar Metropolitalny został zdefiniowany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, uchwalonym w 2003 r. i delimitacja Obszaru dla potrzeb niniejszej strategii jest zgodna z tą definicją.

Krakowski Obszar Metropolitalny obejmuje 52 gminy wokół Krakowa – miasta centralnego. Liczba ludności tego obszaru wynosi 1 416 582 (w tym Kraków około 740 000), a powierzchnia to 4 068,55 km².

Obszar ten został dodatkowo podzielony na trzy części:

- centralny ośrodek metropolitalny tj. Kraków,
- strefa zewnętrzna dzieląca się na: strefę podmiejską – 11 gmin,
- strefa „dojazdów do pracy” – uznając to kryterium za podstawowe dla określenia spójności funkcjonalnej Obszaru.

Krakowski Obszar Metropolitalny wyróżnia się między innymi poziomem i dynamiką urbanizacji, wysokim stopniem powiązania z krakowskim rynkiem pracy oraz niektórymi wspólnymi rozwiązaniami sieciowych elementów infrastruktury technicznej.

Nie do przecenienia jest rola, jaką metropolia krakowska odgrywa dla rozwoju Małopolski. Ma ona do spełnienia dwie funkcje. Z jednej strony jest podstawowym atutem Małopolski na polu konkurencyjności regionu. Z takiego punktu widzenia, szczególnie ważne jest pomnażanie jej potencjału. Drugą funkcją metropolii jest bezpośrednie oddziaływanie na region – poprzez dostarczanie niedostępnych poza nią usług i impulsów rozwojowych. Obecnie pierwsza z wymienionych funkcji zdecydowanie dominuje nad drugą. Dla harmonijnego rozwoju całego województwa kluczowe znaczenie ma maksymalizacja wykorzystania tych elementów potencjału Krakowa, które przyczyniają się do powiększenia potencjału również poza metropolią.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Wiodące działania będą zmierzać do:

- podniesienia roli Krakowa jako metropolii europejskiej,
- wzmocnienia funkcji metropolitalnych obszaru, w tym w zakresie nauki, technologii, kultury, administracji, gospodarki, transportu oraz sportu,
- wzmocnienia międzynarodowej promocji Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego jako atrakcyjnego miejsca lokalizacji inwestycji o znaczeniu europejskim, w tym siedzib instytucji i firm międzynarodowych,
- uporządkowania przestrzeni i poprawy stanu środowiska,
- integracji wewnętrznej obszaru metropolitalnego poprzez poprawę standardów transportu publicznego, zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozach pasażerskich,
- równoważenie struktury przestrzennej KOM poprzez zapewnienie odpowiednich standardów dostępu do usług i infrastruktury społecznej poza ośrodkiem centralnym adekwatnie do rangi ośrodków lokalnych,
- gospodarczej aktywizacji obszaru, w tym zapewnienia atrakcyjnych lokalizacji i warunków dla inwestycji gospodarczych na obszarze całego KOM.

Obszary metropolitalne postrzegać należy zarówno przez pryzmat ich międzynarodowej konkurencyjności, jak i pod kątem ich roli wewnątrz regionu – jako zintegrowanego rynku pracy i działalności gospodarczej. Z tego względu nie powinno się pomijać tego wewnętrznego aspektu zważywszy, że sprawne funkcjonowanie wewnętrznej struktury pozwoli na lepszą realizację głównego kierunku przekształceń mających na celu umocnienie europejskiej roli KOM.

Kierunek ten winien być realizowany poprzez zrównoważenie wyposażenia mniejszych ośrodków KOM – proporcjonalnie do ich rangi – w elementy infrastruktury społecznej, co pozwoliłoby na przynajmniej częściowe zredukowanie negatywnych skutków migracji wewnętrznej oraz rozwój sprawnego transportu zbiorowego.

Szczegółowa identyfikacja funkcji i usług metropolitalnych, których realizacja niezbędna jest dla uzyskania światowych standardów przyjętych dla obszarów metropolitalnych, analiza dostępu do tych funkcji Małopolski, a także konkurencyjność w stosunku do innych metropolii i regionów o podobnym znaczeniu i wielkości w Europie jest podstawą do określenia listy inwestycji i działań wzmacniających tę konkurencyjność.

Innym działaniem będzie promowanie tych cech miasta i regionu, które już w tej chwili nadają mu europejskiego znaczenia – takich jak kultura, nauka, unikalne walory środowiska przyrodniczo – kulturowego. Działania te realizowane będą poprzez udział w instytucjach i organizacjach międzynarodowych, tworzenie ich filii na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, udział w wystawach, targach, festiwalach, kongresach, a także poprzez organizowanie imprez o znaczeniu międzynarodowym na terenie KOM i Małopolski. Działanie to obejmować będzie również promocję nowych form aktywności z zakresu nowoczesnych technologii i innowacyjności rozwijających się dopiero na terenie Małopolski z wykorzystaniem najnowszych technik medialnych.

Działania obejmujące infrastrukturę transportową polegać będą na stworzeniu modelu uwzględniającego zdecydowany wzrost udziału transportu publicznego poprzez integrację różnych środków transportu, poprawę sprawności zarządzania, dostępności i szybkości przemieszczania się ludności i komfortu tych usług. W zakresie zaś transportu towarowego

stworzenie ośrodków logistycznych zapewniających ograniczenie ruchu towarowego w centrum metropolii i bardziej optymalną dystrybucję towarów.

Przygotowanie i realizacja inwestycji na obszarach zdegradowanych, powojkowych i przemysłowych obejmować będzie reaktywację terenów, jak również realizację nowych inwestycji, w efekcie których nastąpi znacząca poprawa jakości środowiska, uporządkowanie przestrzenne i aktywizacja gospodarczych obszarów zdegradowanych i przemysłowych.

Podjęte działania powinny w perspektywie realizacji strategii przynieść następujące efekty:

- wzrost ruchu turystycznego w szczególności w zakresie turystyki biznesowej,
- zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozach ogółem,
- ograniczenie ruchu transportu towarowego w centrum Krakowa,
- wzrost kapitału zagranicznego w inwestycjach,
- zwiększenie liczby siedzib przedsiębiorstw szczególnie zagranicznych,
- zmiana struktury zatrudnienia na rzecz sektora usługowego, naukowego i nowoczesnych technologii,
- powstanie Centrum Badawczo – Rozwojowego typu „Joint Research Center”, wchodzącego w skład Europejskiego Obszaru Badawczego.

Jednocześnie w celu wzmocnienia funkcji metropolitalnych pożądane jest zrealizowanie wielu znaczących projektów inwestycyjnych, takich jak:

- budowa obiektów kongresowych, widowiskowo – sportowych i targowo – wystawienniczych,
- budowa i rozbudowa bazy szkół wyższych,
- budowa i rozbudowa infrastruktury sportowej,
- budowa pełnego układu obwodnicowego Krakowa i modernizacja taboru przewozów publicznych,
- rozbudowa parków technologicznych,
- budowa centrów logistycznych,
- utworzenie i budowa ośrodka upamiętniającego dorobek Jana Pawła II,
- budowa, rozbudowa i modernizacja specjalistycznej infrastruktury leczniczej,
- budowa, rozbudowa i modernizacja konkurencyjnie ukierunkowanych, podstawowych instytucji kultury, w tym sal koncertowych, muzeów sztuki współczesnej, interaktywnych ośrodków związanych z mediami elektronicznymi,
- budowa, rozbudowa i modernizacja ośrodków edukacji kulturowej (w tym szkół artystycznych i uczelni), ośrodków związanych z przemysłem filmowym, w tym grafiki i animacji komputerowej 3D oraz poszerzenie i urynkowanie projektów wzmacniających ofertę programową sektora kultury.

■ Umocnienie europejskiej pozycji Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego i rozwój funkcji metropolitalnych

WSKAŹNIKI osiągnąć:

- Wzrost liczby siedzib oraz central instytucji, organizacji i firm o zasięgu europejskim, w tym zagranicznych, zlokalizowanych w KOM,
- Wzrost liczby noclegów zagranicznych udzielonych w hotelach w obszarze KOM,
- Wzrost liczby międzynarodowych kongresów i konferencji naukowych odbywających się w Krakowie.

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania obejmą:

- Wsparcie organizacyjne oraz finansowe tworzenia i rozwoju zarówno placówek akademickich i naukowo – badawczych jak również produkcyjnych, działających w obszarze nowych i nowoczesnych technologii oraz innowacyjności,
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości opartej na przemysłach przyjaznych dla środowiska,
- Promocję nowych aktywności z zakresu nowoczesnych technologii i innowacyjności rozwijających się dopiero na terenie Małopolski z wykorzystaniem najnowszych technik medialnych,
- Przygotowanie i realizację inwestycji na obszarach zdegradowanych i poprzemysłowych zinwentaryzowanych w ramach analiz i studiów. Inwestycje obejmować będą reaktywację terenów jak również realizację nowych inwestycji w efekcie, których nastąpi znacząca poprawa jakości środowiska, uporządkowanie przestrzenne i aktywizacja gospodarcza obszarów zdegradowanych i poprzemysłowych,
- Inicjowanie, stymulowanie i organizacja cyklicznych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych o międzynarodowym znaczeniu lub zasięgu oraz wprowadzanie ich do międzynarodowego kalendarium imprez .

Równolegle podejmowane będą inne działania w celu umocnienia europejskiej pozycji KOM, które obejmą w pierwszym rzędzie następujące zagadnienia:

- Realizacja funkcji i usług metropolitalnych, które niezbędne są do uzyskania światowych standardów przyjętych dla obszarów metropolitalnych poprzez budowę odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej, konferencyjno – kongresowej, targowo – wystawienniczej i sportowej,
- Promocja tych cech miasta i obszaru, które już w tej chwili dodają mu europejskiego znaczenia takich jak: kultura, nauka, unikalne walory środowiska przyrodniczo – kulturowego,
- Wspieranie udziału oraz udział w instytucjach i organizacjach międzynarodowych, działanie na rzecz pozyskiwania i tworzenia ich filii na terenie Obszaru,

- Udział w prestiżowych międzynarodowych wystawach, targach, festiwalach, kongresach, a także organizacja imprez o znaczeniu międzynarodowym.

■ Równoważenie struktury wewnętrznej Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego

WSKAŹNIKI osiągnąć:

- Wzrost udziału podróżnych korzystających ze zintegrowanego transportu metropolitalnego w przewozach pasażerskich w obrębie KOM ogółem,
- Skrócenie średniego czasu dojazdu do pracy i szkoły w obrębie KOM.

ZAŁOŻENIA programowe:

Kluczowym działaniem jest rozwój systemu zintegrowanego transportu metropolitalnego, a najważniejsze działania w tym kierunku obejmą:

- Koordynację przewozów publicznych autobusowych i kolejowych,
- Przystosowanie infrastruktury drogowej i kolejowej pod kątem funkcjonowania transportu publicznego w tym:
 - budowa i modernizacja wybranych dróg, najważniejszych odcinków dróg dopełniających model komunikacji drogowej KOM w szczególności północnego fragmentu obwodnicy Krakowa,
 - budowa i modernizacja wybranych odcinków sieci kolejowej,
 - budowa i modernizacja wybranych przystanków i węzłów przesiadkowych,
 - budowa i modernizacja wybranych parkingów o znaczeniu strategicznym (P+R),
 - modernizacja taboru kolejowego i autobusowego,
 - promocja transportu publicznego.

Najważniejsze działania obejmą także:

- Budowę nowych obiektów oświaty ponadpodstawowej dla poprawy wskaźnika dostępności poza ośrodkiem centralnym,
- Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie w sektorze usług poza ośrodkiem centralnym,
- Poprawę warunków działania terenowej administracji publicznej.

*

POLE B - ROZWÓJ SPOŁECZNY I JAKOŚĆ ŻYCIA

Zróźnicowania wewnątrzregionalne w Małopolsce są znaczne i mogą nadal rosnać, ale pod warunkiem, że nie dzieje się to kosztem najsłabszych części i najsłabszych grup mieszkańców województwa.

Trzeba otwarcie przyznać, że zlikwidowanie wewnętrznych zróźnicowań w poziomie rozwoju i poziomie życia mieszkańców – jak wskazują dotychczasowe doświadczenia – nie jest realne, stąd celem wewnątrzregionalnej polityki rozwoju w Małopolsce nie jest zmniejszanie wewnętrznego zróźnicowania w regionie, ale zapewnienie, aby w żadnej z części województwa nie dochodziło do regresu i pogorszenia sytuacji społeczno – gospodarczej i warunków życia, aby wszystkie części województwa rozwijały się, przy zaakceptowaniu faktu, że w różnych miejscach odbywa się to w różnym tempie.

Tradycjonalizm Małopolan przejawia się między innymi w silnym przywiązaniu do miejsca zamieszkania, co z kolei powoduje stosunkowo słabą **mobilność** mieszkańców województwa. Jesteśmy przywiązani do swojej wsi, miasteczka, bliskiego otoczenia i niechętnie zmieniamy na stałe miejsce zamieszkania. W dzisiejszych realiach oznaczać to może zarówno ograniczenie w dostępie do różnorodnych dóbr i usług, jak i ograniczać szanse na rynku pracy – szanse indywidualnego rozwoju i możliwości znalezienia pracy czy pola dla indywidualnej działalności gospodarczej na miarę własnego potencjału.

Stąd bardzo ważne staje się w perspektywie najbliższych lat uzupełnienie wyposażenia regionu w podstawową infrastrukturę. Dotyczy to zarówno **dostępu do infrastruktury** ochrony środowiska, jak i wyposażenia głównych ośrodków miejskich w całym województwie w podstawową infrastrukturę społeczną – tak, aby na obszarze całego województwa nie było infrastrukturalnych barier w dostępie do dóbr i usług, z których codziennie korzystamy i które świadczą o jakości naszego życia i poczuciu bezpieczeństwa.

Z drugiej strony dostęp do niektórych dóbr i usług oraz rynków pracy wymaga usprawnienia wewnątrzregionalnego systemu drogowego i transportowego – w tym rozwoju sieci dróg powiatowych i gminnych – przede wszystkim pod kątem zapewnienia **sprawnego przemieszczania się ludzi**, w tym rozwoju ogólnodostępnego **transportu zbiorowego**. W realiach gospodarki początku XXI wieku koncentracja nowoczesnej i najbardziej konkurencyjnej działalności gospodarczej, a co za tym idzie najlepszych, najlepiej płatnych i nowoczesnych miejsc pracy w i wokół metropolii wydaje się nieunikniona, trzeba więc zapewnić mieszkańcom spoza metropolii możliwość bezpośredniego uczestniczenia i korzystania z jej wzrostu.

Realizacja tej wizji będzie możliwa, kiedy korzyści z rozwoju społecznego i gospodarczego staną się realnym udziałem wszystkich mieszkańców Małopolski. W tym celu istnieje potrzeba działania dwutorowego. Obok podnoszenia konkurencyjności gospodarczej regionu, w tym metropolii krakowskiej, jako bieguna wzrostu o znaczeniu europejskim, istnieje potrzeba tworzenia szans na zdobycie wiedzy i umiejętności, wzbogacanie własnej relacji do świata (wyobraźnia, wrażliwość, refleksja) oraz udział w życiu publicznym ludzi zamieszkujących mniejsze miasta i obszary wiejskie.

Jak dowodzą wyniki badań to właśnie niski poziom wykształcenia, obok miejsca zamieszkania (poza dużym miastem) oraz sytuacji rodzinnej (rodzina wielodzietna lub niepełna) najsilniej wpływają na zwiększenie ryzyka ubóstwa. Należy więc równolegle prowadzić działania zapewniające **równość szans mieszkańców Małopolski** w dostępie do edukacji, kultury i informacji. Działania temu służące powinny się przyczynić do redukcji dysproporcji w

poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego mniejszych ośrodków oraz koncentrować się na wyzwoleniu **inicjatywy** ich mieszkańców i wspieraniu ich **przedsiębiorczości**.

Obszary V-VII:

- **obejmują cele społeczne i środowiskowe, decydujące o powszechnym poziomie i jakości życia, których realizacja będzie miała decydujące znaczenie dla podniesienia atrakcyjności Małopolski jako miejsca zamieszkania i pobytu,**
- **obejmują przedsięwzięcia zapewniające, pośrednio lub bezpośrednio:**
 - szanse wielowymiarowego, wszechstronnego rozwoju Małopolan – indywidualnych osób, ich rodzin, wspólnot lokalnych, w których żyją – przy czym mamy na uwadze nie tylko standard życia, ale również jego stronę jakościową, symboliczną i duchową,**
 - określony godny poziom i niezawodność dostępu do powszechnych usług publicznych, dla wszystkich mieszkańców na równych zasadach, w tym bezpieczeństwo zdrowotne,**
 - możliwość życia w czystym, estetycznym, bezpiecznym środowisku i krajobrazie.**

W ramach tej części strategii szczególna uwaga poświęcona zostanie zapewnieniu wewnątrzregionalnej solidarności i wzmocnieniu integracji społecznej, z uwzględnieniem jako priorytetów:

- wszechstronnych działań sprzyjających rodzinie, w tym mających na celu zachowanie godnego poziomu życia oraz pielęgnowanie życia rodzinnego,
- wszechstronnych działań mających na celu integrację społeczną i zawodową osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem z powodów materialnych, społecznych i kulturowych, w szczególności:
 1. rodzin wielodzietnych i osób samotnie wychowujących dzieci,
 2. dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych, w tym ubogich i zaniedbanych,
 3. osób starszych (seniorów),
 4. osób niepełnosprawnych,
 5. mniejszości narodowych i etnicznych,
 6. imigrantów,
 7. długotrwale bezrobotnych,
 8. osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin.

Wskazane powyżej grupy osób z racji swojego trudnego położenia życiowego traktowane są w polityce rozwoju społecznego województwa jako grupy szczególnego zainteresowania (grupy priorytetowe).

*

OBSZAR V – SPÓJNOŚĆ WEWNATRZREGIONALNA

Cel Pośredni

Spójny wewnętrznie, zapewniający równe szanse i możliwości rozwoju region

miara sukcesu:

Pozytywna opinia publiczna

*(oczekiwane trwałe,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- utrzymanie przeciętnej długości życia mieszkańców,*
- zmniejszenie stopy bezrobocia w skali województwa oraz w układzie powiatów,*
- spadek liczby przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (wskaźnik przestępczości),*

Kierunki polityki

V.1.

Rozwój
profilaktyki i
ochrony
zdrowia

V.2.

Integrująca
polityka
społeczna

V.3.

Poprawa
kondycji rodziny
małopolskiej

V.4.

Poprawa
bezpieczeństwa
obywateli

V.5.

Wzmocnienie
społeczeństwa
obywatelskiego
oraz budowanie
tożsamości
regionalnej

V.6.

Rozwój sieci
ośrodków usług
publicznych

OBSZAR V

SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA

POZYCJA WYJŚCIOWA

Województwo małopolskie cechuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne ze względu na poziom rozwoju społeczno – gospodarczego oraz walory środowiskowe. Dlatego niezwykle istotnym do osiągnięcia celem w prowadzonej przez województwo polityce regionalnej, staje się dążenie Małopolski do osiągnięcia spójności wewnątrzregionalnej. Oznacza to realizację procesu poprawy życia mieszkańców, przede wszystkim poprzez podnoszenie jakości życia ludności miejskiej i wzmocnienie funkcji miast oraz na przewyżczeniu zapóźnień cywilizacyjnych na obszarach wiejskich.

Na obszarze województwa występuje również znaczne zróżnicowanie w zakresie zapewnienia opieki społecznej, ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa publicznego. Oznacza to konieczność dążenia województwa do osiągnięcia wewnątrzregionalnej spójności społecznej poprzez zapewnienie równomiernego dostępu do usług, a także zbliżonego standardu usług w zakresie wyrównywania szans życiowych mieszkańców. Dlatego niezbędne staje się podjęcie kroków, które zapewnią odpowiedni poziom ochrony socjalnej, będą przeciwdziałać marginalizacji społecznej i dyskryminacji, zapewnią ochronę najsłabszym grupom społeczeństwa, promować będą zatrudnienie, szkolenia zawodowe oraz wyrównywanie szans, a także zapewnią rozwój regionalnego systemu ochrony zdrowia, osiągany wraz z poprawą jakości i dostępności usług medycznych oraz podniesieniem bezpieczeństwa pacjentów i personelu. Konieczne jest również podjęcie działań mających na celu poprawę stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i gości przebywających na terenie województwa oraz koordynację współpracy służb i urzędów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w regionie. Dążeniu do osiągnięcia spójności powinny towarzyszyć również przedsięwzięcia na rzecz wspierania tożsamości regionalnej oraz wzmocnienia więzi pomiędzy poszczególnymi obszarami Małopolski.

Małopolska jest regionem, który charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem aktywności obywatelskiej przejawiającym się w dużej ilości organizacji pozarządowych (4 miejsce w Polsce), względnym brakiem barier w zakresie rozwoju tych organizacji oraz ponadprzeciętną frekwencją wyborczą. Mimo to, mieszkańcy regionu w ograniczonym zakresie uczestniczą w organizacjach pozarządowych (12% deklaruje członkostwo, tyle samo wynosi średnia dla kraju). Istnieją możliwości stymulacji postaw obywatelskich w kierunku większej aktywności w kształtowaniu najbliższego otoczenia.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

W ramach obszaru realizowana będzie polityka spójności wewnątrzregionalnej województwa, przedsięwzięcia przyczyniające się do spójnego rozwoju województwa, przede wszystkim poprzez wspieranie **subregionalnych ośrodków rozwoju**: Tarnowa, Nowego Sącza oraz potencjalnych ośrodków subregionalnych: Nowego Targu³, a także konurbacji Oświęcim – Chrzanów – Trzebinia.

Realizowane działania polegać będą na:

- Pobudzeniu rozwoju miast poprzez wzmocnienie subregionalnych ośrodków wzrostu,
- Wyrównywaniu poziomu życia pomiędzy miastem a wsią poprzez rozwój lokalnej infrastruktury społecznej, głównie w oparciu o sieć miast powiatowych,
- Odnowie i rozwoju centrów miejscowości wiejskich,
- Zwiększeniu dostępu do usług publicznych,
- Zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego w szczególności poprzez: tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych i wspieranie inicjatyw samopomocowych mieszkańców tworzących społeczność lokalną,
- Zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańcom województwa poprzez rozwój regionalnego systemu ochrony zdrowia, osiągany wraz z poprawą jakości i dostępności usług medycznych, w szczególności specjalistycznych,
- Poprawie bezpieczeństwa publicznego, w tym na drogach, elektronicznym monitoringu, wyposażeniu w specjalistyczny sprzęt i pojazdy jednostek Straży Pożarnej, Policji oraz wodnych i górskich służb ratowniczych, a także promocji zachowań właściwych w odniesieniu do sytuacji kryzysowych,
- Wspieraniu tożsamości regionalnej oraz wzmocnieniu więzi pomiędzy poszczególnymi obszarami Małopolski.
- Wspieraniu aktywności obywatelskiej mieszkańców, odpowiedzialności i zaangażowania w życie społeczności lokalnych.

W wyniku podjętych działań, na terenie województwa zostaną wzmocnione subregionalne ośrodki rozwoju, których oddziaływanie przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców na sąsiadujących z nimi obszarach miast i wsi. Zmniejszy się także skala zjawiska wykluczenia społecznego, kulturowego i ekonomicznego oraz bezpośrednia liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

³ Hierarchia ośrodków według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, tom 2 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, UMWM, Kraków 2003.

KIERUNKI POLITYKI – ZAŁOŻENIA KLUCZOWYCH PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH

■ Rozwój profilaktyki i ochrony zdrowia w celu poprawy stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców województwa

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- spadek wskaźników umieralności ogólnej,
- spadek wskaźników umieralności z powodu chorób układu krążenia,
- spadek wskaźników umieralności z powodu chorób nowotworowych,
- spadek liczby zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych,
- sukcesywne skracanie czasu oczekiwania na porady specjalistyczne,
- sukcesywne skracanie czasu pobytu w jednostkach stacjonarnej opieki zdrowotnej, na rzecz rozwijania opieki ambulatoryjnej i środowiskowej.

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania obejmują:

- profilaktykę i promocję zdrowia,
- opracowanie i realizację specjalistycznych programów zdrowotnych (programy zwalczania chorób układu krążenia i chorób nowotworowych, programy dotyczące opieki nad matką i dzieckiem, program dotyczący zdrowia psychicznego i uzależnień – w tym rozwijania ośrodków terapii uzależnień dla młodzieży – oraz optymalizacji sieci opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia psychicznego, programy dotyczące chorób reumatycznych i innych przewlekłych),
- zmniejszanie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
- rozwój oraz integrację regionalnego systemu ratownictwa medycznego,
- poprawę dostępu do opieki długoterminowej i opieki nad osobami starszymi,
- specjalistyczne programy zdrowotne,
- podniesienie jakości i efektywności regionalnego systemu ochrony zdrowia, w szczególności poprzez dostosowanie zakładów opieki zdrowotnej do wymagań określonych przez przepisy prawa,
- optymalizację wykorzystania zasobów regionalnego systemu ochrony zdrowia i globalnych kosztów opieki stacjonarnej.

■ Integrująca polityka społeczna

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby osób korzystających z niepieniężnych świadczeń społecznych na 1000 mieszkańców,

- Zmniejszenie liczby osób i gospodarstw domowych żyjących poniżej minimum egzystencji, ustawowej granicy ubóstwa i subiektywnej granicy ubóstwa,
- Spadek liczby dzieci i młodzieży, żyjących w gospodarstwach domowych poniżej minimum egzystencji, ustawowej granicy ubóstwa i subiektywnej granicy ubóstwa,
- Wzrost liczby wdrożonych projektów na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Wzrost udziału kadr działających na rzecz grup zagrożonych,
- Wzrost liczby organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej,
- Wzrost liczby powstałych podmiotów ekonomii społecznej.

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania:

- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych,
- rozwój systemu opieki oraz tworzenie warunków do integracji i aktywności osób starszych,
- rozwój warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin, w tym przeciwdziałanie i zwalczanie patologii,
- rozwój prorodzinnych form opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej,
- przeciwdziałanie międzypokoleniowej transmisji biedy (wyrównywanie szans dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych, w tym ubogich),
- wspieranie programów pomocy dzieciom i młodzieży zagrożonej społecznym wykluczeniem,
- reintegracja społeczna i zawodowa środowisk zagrożonych,
- promocja i rozwój inicjatyw i podmiotów ekonomii społecznej,
- tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych,
- rozwój systemu szkoleń ustawicznych dla kadr działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym kadry podmiotów ekonomii społecznej.

■ Poprawa kondycji małopolskiej rodziny

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Liczba zorganizowanych kampanii edukacyjnych i społecznych,
- Ilość osób korzystających z poradnictwa,
- Wzrost ilości osób korzystających z obiektów kultury.

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjnych i społecznych na rzecz promocji wartości rodziny oraz mających na celu przygotowanie dzieci i młodzieży do pełnienia ról rodzinnych i społecznych,

- wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego,
- zapewnienie wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych i samorządów lokalnych w zakresie działań prorodzinnych,
- rozwój poradnictwa wspierającego rodzinę, w tym wychowanie i edukację dzieci oraz młodzieży,
- stworzenie warunków i systemu zachęt do tworzenia lokalnych projektów wsparcia rodzin,
- wzbogacenie systemu kształcenia animatorów czasu wolnego o umiejętności związane z programowaniem, realizowaniem oraz finansowaniem aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego dla dzieci i ich rodzin,
- stworzenie warunków do uczestnictwa rodziny w kulturze, obniżenie kosztów dostępu do kultury,
- wspieranie aktywnych form spędzania wolnego czasu, także poprzez rozbudowę odpowiedniej infrastruktury,
- doskonalenie systemu zbierania i wymiany informacji dotyczącej prowadzonych działań w obszarze polityki prorodzinnej.

■ Poprawa bezpieczeństwa obywateli

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Spadek liczby przestępstw popełnianych w Małopolsce, w tym przestępstw drogowych,
Wzrost stopnia wykrywalności przestępstw,
Spadek przestępczości wśród osób nieletnich,
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców (źródło danych: badania ankietowe).

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania:

- poprawa bezpieczeństwa na drogach,
- rozwój elektronicznego monitoringu bezpieczeństwa,
- wyposażenie w specjalistyczny sprzęt i pojazdy jednostek Straży Pożarnej, Policji oraz wodnych i górskich służb ratowniczych,
- promocja wśród mieszkańców Małopolski zachowań właściwych w odniesieniu do sytuacji kryzysowych,
- utworzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa,
- utworzenie centrów zarządzania kryzysowego,
- prowadzenie regularnych ćwiczeń służb i społeczeństwa na wypadek zagrożeń nadzwyczajnych.

■ Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie tożsamości regionalnej

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Podniesienie poziomu „świadomości regionalnej” Małopolan (ocena na podstawie badań),
- Wzrost liczby organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców,
- Wzrost aktywnego uczestnictwa mieszkańców w organizacjach pozarządowych (członkostwo, udział osób należących do co najmniej jednej organizacji).

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania:

a/ Działanie na rzecz wzrostu tożsamości i więzi regionalnych, w tym:

- Realizacja programów edukacyjnych związanych z regionem, jego historią i dziedzictwem,
- Inicjowanie i wspieranie działań wydawniczych dotyczących regionu, jego historii i dziedzictwa,
- Wspieranie działań badawczych i popularyzatorskich nad odrębnością regionalną Małopolski,
- Integracja działań i inicjowanie współpracy wiodących instytucji kulturalnych subregionów: krakowskiego, tarnowskiego, nowosądeckiego, Podhala i Małopolski Zachodniej,
- Cykliczne wykonywanie badań opinii publicznej dokumentujących współczesną Małopolskę i jej mieszkańców we wszelkich dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i kulturowego,
- Wspieranie działań na rzecz zapewnienia wszystkim mieszkańcom Małopolski dostępu do kanału regionalnego TVP.

b/ Działanie na rzecz wzrostu aktywności obywateli i wspólnot lokalnych, w tym:

- Realizacja programów edukacyjnych związanych z rozwojem świadomości i odpowiedzialności obywatelskiej,
- Wsparcie systemu poradnictwa obywatelskiego (rozwój ilościowy i jakościowy biur poradnictwa obywatelskiego),
- Promocja postaw społecznego zaangażowania i zainteresowania kwestiami publicznymi (wolontariat, filantropia, samopomoc, społeczna odpowiedzialność biznesu),
- Wspieranie inicjatyw lokalnych jako formy skutecznego rozwiązywania lokalnych problemów i zaspokajania potrzeb.

c/ Wsparcie organizacji pozarządowych i instytucji obywatelskich, w tym:

- Wyrównywanie szans organizacji poprzez rozwój systemu wsparcia w dziedzinie poradnictwa, konsultacji szkoleń, warsztatów, itp.
- Wzmocnienie procesów integracji sektora, w tym procesu federalizacji,

- Wzmacnianie relacji administracja publiczna a sektor pozarządowy, w tym powierzanie zadań organizacjom pozarządowym w formie programów wieloletnich,
- Wzmacnianie wizerunku organizacji pozarządowych,
- Wsparcie organizacji pozarządowych w aktywności na arenie międzynarodowej, w tym ich udziału w projektach międzynarodowych,
- Stworzenie nowych mechanizmów finansowania organizacji pozarządowych typu: promesa, fundusz poręczeniowy, fundusz pożyczkowy, system gwarancji itp.,
- Ilościowe i jakościowe zwiększenie realizacji zadań publicznych z udziałem organizacji obywatelskich.

■ **Rozwój sieci ośrodków usług publicznych**

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- dodatnie saldo migracji na obszarze całego województwa.

ZAŁOŻENIA programowe:

Działania koncentrować się będą na wyposażeniu subregionalnych i lokalnych ośrodków rozwoju w infrastrukturę społeczną oraz poprawie bezpośredniego dostępu komunikacyjnego, w tym również informatycznego, do tej infrastruktury.

Najważniejsze działania obejmą:

- W zakresie wyposażenia ośrodków usług publicznych⁴ w infrastrukturę społeczną:
 - a. na poziomie regionalnym – ośrodki: Tarnów, Nowy Sącz oraz potencjalne ośrodki regionalne: konurbacja Oświęcim – Chrzanów – Trzebinia oraz Nowy Targ, gdzie docelowy minimalny zakres wyposażenia powinien zwierać takie obiekty infrastruktury społecznej jak:
 - jednostki administracji rządowej i samorządowej o zasięgu regionalnym,
 - szkoły wyższe,
 - jednostki badawczo – rozwojowe,
 - szkoły średnie ogólnokształcące, zawodowe, zasadnicze i specjalistyczne,
 - obiekty teatralno – muzyczne,
 - obiekty kultury o zasięgu regionalnym i centra wystawiennicze,
 - szpitale ogólne (podstawowe i wieloprofilowe) oraz specjalistyczne,
 - Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej lub Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie,
 - domy pomocy społecznej o zasięgu ponadlokalnym,
 - oddziały regionalne Małopolskiego Ośrodka Ruchu Drogowego,
 - hale widowiskowo – sportowe duże,
 - pływalnie kryte o wymiarach 25x50 m,
 - stadiony sportowe o pojemności powyżej 10 tys. widzów;

⁴ Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, tom 2 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, UMWM, Kraków 2003

b. na poziomie ponadlokalnym I stopnia – ośrodki: Bochnia, Brzesko, Gorlice, Limanowa, Miechów, Myślenice, Olkusz, Sucha Beskidzka, Wadowice, Zakopane oraz potencjalne ośrodki ponadlokalne I stopnia: Dąbrowa Tarnowska, Proszowice, Wieliczka, gdzie docelowy minimalny zakres wyposażenia ośrodków usługowych powinien zawierać takie obiekty infrastruktury społecznej jak:

- placówki administracji szczebla powiatowego,
- muzea o charakterze regionalnym,
- galerie sztuki,
- szkoły średnie ogólnokształcące, zawodowe i zasadnicze,
- szpitale powiatowe,
- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie,
- domy pomocy społecznej o zasięgu ponadlokalnym,
- hale sportowe duże,
- pływalnie kryte o wymiarach 12,5 x25 m,
- stadiony sportowe o pojemności do 10 tys. widzów;

c. na poziomie ponadlokalnym II stopnia – ośrodki: Andrychów, Kęty, Krynica, Krzeszowice, Mszana Dolna, Rabka, Skawina oraz potencjalne ośrodki ponadlokalne II stopnia: Alwernia, Biecz, Dobczyce, Grybów, Kalwaria Zebrzydowska, Muszyna, Niepołomice, Słomniki, Szczawnica – Krościenko, Tuchów, Wolbrom, gdzie docelowy minimalny zakres wyposażenia ośrodków usługowych powinien zawierać takie obiekty infrastruktury społecznej jak:

- placówki administracji szczebla lokalnego,
- biblioteki publiczne,
- szkoły średnie ogólnokształcące,
- hale sportowe małe,
- pływalnie kryte,
- stadiony sportowe o pojemności do 10 tys. widzów,

d. na poziomie lokalnym – pozostałe miasta województwa małopolskiego oraz miejscowości będące siedzibami gmin, które powinny zostać wyposażone w podstawowe obiekty infrastruktury społecznej, zaspokajające potrzeby lokalnej społeczności,

*

Obszar VI – Ochrona Środowiska

Cel Pośredni

Wysoka jakość życia w czystym i bezpiecznym środowisku przyrodniczym

Pozytywna opinia publiczna

miara sukcesu:

*(oczekiwane trwałe,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- wzrost udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków
- wzrost udziału odpadów komunalnych poddanych segregacji
- poprawa stanu liczebnego ważniejszych zwierząt chronionych

Kierunki polityki

VI.1.

Ochrona zasobów
wodnych

VI.2.

Ochrona powietrza i
zwiększenie
wykorzystania
niekonwencjonalnych
źródeł energii

VI.3.

Gospodarka odpadami

VI.4.

Bezpieczeństwo
ekologiczne i ochrona
przed skutkami klęsk
ekologicznych

OBSZAR VI **OCHRONA ŚRODOWISKA**

POZYCJA WYJŚCIOWA

Zachowanie dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów przyrodniczych, ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego są konieczne dla trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego regionów, warunkując ich rozwój, którego celem jest:

- zapewnienie trwałości rozwoju gospodarczego, poprzez zapewnienie dostępu do zasobów,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez umożliwienie im egzystencji w czystym i zdrowym środowisku, możliwie wolnym od genetycznie zmodyfikowanych organizmów,
- wzrost ekonomiczny poprzez racjonalizację zużycia energii, surowców i rozwój proekologicznych technologii,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, jako dziedzictwa przyszłych pokoleń.

Małopolska jest regionem o wyjątkowych zasobach dziedzictwa przyrodniczego. Jego walory nie są jednak w pełni wykorzystywane z powodu słabo rozwiniętej infrastruktury ochrony środowiska oraz niewystarczającej dbałości o dziedzictwo kulturowe.

Nieuporządkowana gospodarka wodno – ściekowa, brak racjonalnej gospodarki odpadami, zanieczyszczenie powietrza – wszystkie te czynniki zmniejszają atrakcyjność Małopolski, co w konsekwencji pozbawia region jednego z najważniejszych atutów rozwoju oraz znacznie ogranicza możliwości czerpania z zasobów środowiska naturalnego w kolejnych latach. Konkurencyjności regionu zagraża także niespotykana w innych obszarach kraju duża zmienność przepływów w rzekach, powodująca zagrożenie powodziowe, bądź stany suszy hydrologicznej. Istotnym problemem stwarzającym utrudnienia dla ochrony przed powodzią, a także liniowych inwestycji proekologicznych, czy systemowych rozwiązań gospodarki odpadami jest rozproszenie zabudowy.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Wysoka jakość środowiska przyrodniczego Małopolski winna stanowić przewagę konkurencyjną regionu, na bazie której budowana będzie polityka rozwoju społeczno – gospodarczego województwa – zarówno w sferze przemysłów czasu wolnego, jak i w sferze warunków życia mieszkańców.

Pomimo poprawy stanu środowiska przyrodniczego w ostatnich latach, nadal konieczna jest realizacja licznych przedsięwzięć, zwłaszcza w zakresie:

- podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców – działania edukacyjne i promocyjne, uwzględniające problematykę organizmów genetycznie modyfikowanych (GMO),
- poprawy jakości wód – modernizacja i budowa sieci wodno – kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków,
- ochrony przed powodzią i suszą – modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz podjęcie działań mających na celu podniesienie retencyjności zlewni rzecznych, w tym przede wszystkim realizacja „Programu małej retencji”,
- uporządkowania gospodarki odpadami – likwidacja niedostosowanych do wymogów i dzikich wysypisk, modernizacja i budowa składowisk, zwiększenie stopnia powtórnego wykorzystania odpadów, rozwiązanie problemu osadów ściekowych,
- ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza – wprowadzenie przyjaznych dla środowiska technologii, modernizacja procesów technologicznych, likwidacja źródeł niskiej emisji,
- zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii – zakładanie plantacji roślin do produkcji bioenergii i budowa instalacji wykorzystujących energię odnawialną,
- ochrony zasobów przyrody – zachowanie najcenniejszych obszarów i obiektów oraz działania rewitalizacyjne.

Inwestycje związane z ochroną środowiska pozwolą na poprawę jego stanu, zabezpieczą miejsca pracy w sektorach działalności gospodarczej związanych z przemysłem turystycznym oraz stworzą warunki do zwiększenia ich liczby w przyszłości, a także poprawią możliwości dla lokowania nowych inwestycji w innych sferach gospodarki.

Podjęte działania przyczynią się w perspektywie realizacji strategii rozwoju do osiągnięcia takich efektów jak:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Poprawa jakości powietrza,
- Wzrost wskaźnika lesistości województwa,
- Wzrost udziału energii odnawialnej w produkcji energii,
- Wzrost ruchu turystycznego w regionie (międzynarodowy i krajowy),
- Zachowanie w dobrym stanie środowiska przyrodniczego (według liczby osobników gatunków chronionych).

KIERUNKI POLITYKI – ZAŁOŻENIA KLUCZOWYCH PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH

■ Ochrona zasobów wodnych

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Zmniejszenie udziału wód pozaklasowych w badanych wodach powierzchniowych (%)
- Wzrost udziału wód I klasy w badanych wodach podziemnych (%)

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działania w zakresie ochrony zasobów wodnych Małopolski jest z jednej strony osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, zaś z drugiej zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody pitnej dobrej jakości. Katalog najważniejszych działań obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- Opracowanie i sukcesywna realizacja na obszarze województwa programu „Warunków korzystania z wód regionu wodnego górnej Wisły” (zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej),
- Rozwój komunalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, w tym szczególnie na obszarach wiejskich,
- Tworzenie warunków dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie,
- Promowanie biologicznego oczyszczania ścieków,
- Ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rozproszonych (zanieczyszczenia z terenów zurbanizowanych i przemysłowych, zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego) oraz zanieczyszczeń spowodowanych niewłaściwymi rozwiązaniami w sektorze gospodarki odpadami,
- Ochrona zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych,
- Poprawa zdolności samooczyszczania wód poprzez właściwe zagospodarowanie terenów wzdłuż brzegów cieków wodnych, ochronę istniejących, naturalnych typów siedlisk oraz odtworzenie i właściwe kształtowanie pasów roślinności,
- Optymalizacja zużycia wody poprzez działania techniczne i edukacyjne,
- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i farmaceutycznym),
- Rozwiązanie problemów dotyczących zaopatrzenia ludności województwa w wodę pitną dobrej jakości, szczególnie na obszarach dotkniętych likwidacją przemysłu górniczego,
- Racjonalizacja wykorzystania zasobów wód mineralnych: leczniczych, termalnych, solanek.

■ Ochrona powietrza i zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej (%)
- Zmniejszenie poziomu maksymalnych notowanych stężeń podstawowych zanieczyszczeń powietrza ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działań w zakresie ochrony powietrza jest spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii. Będzie to realizowane poprzez następujące przedsięwzięcia:

- Redukcja emisji komunikacyjnej poprzez: rozwój komunikacji miejskiej połączony z ograniczeniem jej uciążliwości, rozwój transportu kolejowego i kolejowo – tramwajowego, poprawę systemu dróg oraz tworzenie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego,
- Eliminowanie paliw stałych jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, promocja ekologicznych nośników energii,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do wykorzystania energii odnawialnej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów cennych przyrodniczo oraz uzdrowiskowych, w tym:
 - budowa małych elektrowni wodnych m.in. w połączeniu z realizacją zbiorników małej retencji,
 - wykorzystanie energii geotermalnej na potrzeby rekreacji, turystyki i ciepłownictwa,
 - pozyskanie energii słonecznej zwłaszcza dla budynków użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, ośrodki zdrowia itp.),
 - budowa pilotażowych instalacji do wykorzystania biomasy,
 - budowa instalacji odzyskujących biogaz ze składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków (produkcja energii elektrycznej w skojarzeniu z produkcją energii cieplnej),
- Wprowadzanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii, modernizacja procesów technologicznych, hermetyzacja procesów produkcji i zmniejszanie materiałochłonności,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z dużych źródeł spalania paliw,
- Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu komunikacyjnego, komunalnego i przemysłowego,
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania niejonizującego poprzez preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania.

■ Gospodarka odpadami

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost udziału segregowanych odpadów komunalnych (%)
- Wzrost udziału odpadów przemysłowych poddanych odzyskowi (%)

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działania w zakresie gospodarki odpadami jest minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzenie zgodnego z normami europejskimi systemu ich odzysku i unieszkodliwiania. Podstawowe działania obejmują:

- Wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym, w tym budowa zakładów zagospodarowania odpadów (sortownie, kompostownie, obiekty termicznego przekształcania odpadów, składowiska o funkcji ponadlokalnej) zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami,

- Modernizacja składowisk odpadów nie spełniających wymogów ochrony środowiska, a użytkowanych do czasu wprowadzenia rozwiązań ponadlokalnych,
- Bieżąca likwidacja nielegalnych składowisk, w tym „dzikich wysypisk”, rekultywacja składowisk wyłączonych z eksploatacji oraz nieczynnych kwater na składowiskach funkcjonujących,
- Kompleksowe rozwiązanie problemu osadów ściekowych w obliczu licznych inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej,
- Systematyczne wprowadzanie bezodpadowych i mało odpadowych technologii produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem najlepszej dostępnej techniki,
- Stymulowanie podmiotów gospodarczych wytwarzających odpady przemysłowe do zintensyfikowania działań zmierzających do maksymalizacji gospodarczego wykorzystania odpadów,
- Zintensyfikowanie usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest i PCB,
- Edukacja społeczeństwa w zakresie współudziału w prowadzeniu właściwej gospodarki odpadami oraz promocja „dobrych przykładów” segregacji odpadów,
- Stworzenie systemu zachęt ekonomicznych dla powstania zakładów recyklingu.

■ Bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona przed skutkami klęsk ekologicznych

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost wskaźnika sztucznej retencji (%)

ZAŁOŻENIA programowe:

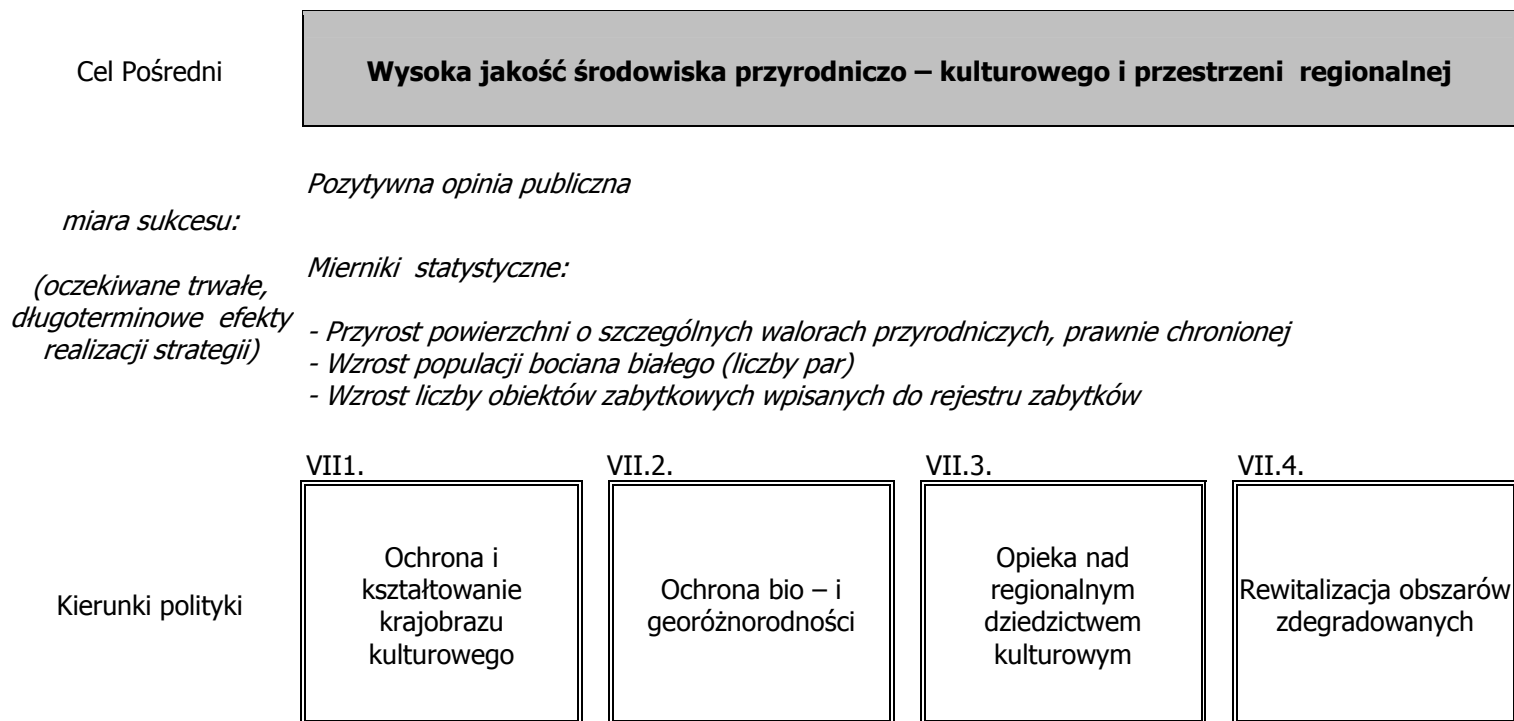
Celem działania jest przeciwdziałanie i minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych i geodynamicznych oraz poważnych awarii przemysłowych (dla ludzi i środowiska). Zostanie to osiągnięte poprzez:

- Tworzenie warunków dla właściwego zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią, suszą hydrologiczną oraz ruchami geodynamicznymi poprzez:
 - oznaczanie obszarów zalewowych i osuwiskowych,
 - rezygnację z wprowadzania nowej oraz utrwalania istniejącej zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, osuwiskami oraz w zasięgu wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
 - budowę systemu polderów oraz suchych zbiorników przeciwpowodziowych,
- Zwiększanie naturalnej retencji zlewni poprzez wprowadzanie zalesień oraz prawidłową gospodarkę na gruntach rolnych,
- Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych, w tym realizacja „Programu Małej Retencji Województwa Małopolskiego”,
- Poprawa stanu technicznego i budowa nowych urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego, w tym szczególnie zabezpieczenia obiektów wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO,
- Przygotowanie symulacji przebiegu powodzi w województwie,

- Wypracowanie procedur i rozwój systemów ostrzegawczych informujących o zbliżającym się zagrożeniu powodziowym,
- Prowadzenie prac zabezpieczających na obszarach stwierdzonych osuwisk zagrażających istniejącym obiektom budowlanym,
- Rozwój systemu ratowniczo – gaśniczego na wypadek zaistnienia awarii, w tym wyposażenie jednostek Straży Pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno – chemiczno – ekologicznego,
- Opracowanie procedur określania bezpiecznych tras przewozu substancji niebezpiecznych na terenie miast, oznakowanie dróg pod tym kątem oraz przygotowanie miejsc postojowych dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne,
- Uświadamianie zagrożeń i promocja prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń.

*

OBSZAR VII – DZIEDZICTWO I PRZESTRZEŃ REGIONALNA

OBSZAR VII

DZIEDZICTWO I PRZESTRZEŃ REGIONALNA

POZYCJA WYJŚCIOWA

Zachowanie dla przyszłych pokoleń świadectw rozwoju kultury oraz ochrona i wzbogacanie środowiska kulturowego stanowią – wraz z ochroną środowiska przyrodniczego i sensownym zagospodarowaniem przestrzeni – niezbędne elementy polityki trwałego rozwoju regionu. Nabiera to szczególnego znaczenia w przypadku województwa takiego jak Małopolska – bogatego w zasoby kulturowe i przyrodnicze, a jednocześnie silnie identyfikującego się ze swoim dziedzictwem.

Małopolska jest regionem o wyjątkowych zasobach dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Walory te nie są jednak w pełni zabezpieczone, ani wykorzystywane z powodu słabo rozwiniętej infrastruktury oraz niewystarczającej dbałości o dziedzictwo kulturowe.

W województwie znajdują się unikatowe zabytki oraz zbiory, które są niezwykle cenne z punktu widzenia dorobku kulturalnego kraju. Wiele z nich pozostaje jednak poza szerszym odbiorem, co powoduje ogromne problemy w prawidłowym utrzymaniu, ochronie i ekspozycji. Kuratorom „zapomnianych miejsc” trudno jest zdobyć odpowiednie środki na prawidłową konserwację, nie wspominając o ich promocji. Dziedzictwo Małopolski to nie tylko zabytki, to także odmienna od reszty Polski kultura regionu – rzemiosło, zwyczaje, tradycje, folklor, kuchnia oraz niepowtarzalny krajobraz.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Wysoka jakość środowiska kulturowego Małopolski winna stanowić – podobnie jak wysoka jakość środowiska przyrodniczego – przewagę konkurencyjną regionu, zarówno w sferze przemysłów czasu wolnego, jak i w sferze codziennych warunków życia mieszkańców.

Województwo Małopolskie to również obszar historycznej wielokulturowości o wyraźnie wykształconej tożsamości regionalnej. Zasoby województwa są bardzo bogate, zarówno jeśli wziąć pod uwagę zabytkowe nieruchomości i ruchomości, jak i bogactwo unikatowego krajobrazu kulturowego i przyrodniczego. Dla ich ochrony konieczny będzie rozwój muzeów skansenowych oraz tworzenie parków kulturowych.

Za najważniejsze uznaje się znaczące zwiększenie nakładów finansowych przeznaczanych na prace związane z konserwacją zabytków i rewitalizacją. Wieloletnie zaniechania w zakresie prac i dokumentów inwentaryzujących obecny stan zasobów oraz określających sposób ich utrzymania i poprawy, determinują konieczność pilnych działań zmierzających do odnowy i rewaloryzacji najcenniejszych obiektów, miast i zasobów wiejskich. Nieodzownym

uzupełnieniem projektów związanych z pracami dokumentacyjnymi i rewaloryzacyjnymi musi być programowy rozwój instytucji opieki nad zabytkami oraz podejmowanie działań edukacyjnych. Łączenie aktywnej ochrony oraz wzbudzanie zainteresowania, nie tylko ciekawymi obiektami, ale także historią i kulturą regionu oraz najbliższej okolicy, jest konieczne dla osiągnięcia zmiany w stanie dbałości o zasoby regionalnego dziedzictwa.

Podjęcie wyzwań w tym zakresie pozwoli na:

- wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego dla ochrony tożsamości regionalnej oraz promocji województwa i jego rozwoju gospodarczego, ochronę, utrzymanie i przywracanie zasobów dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego,
- zachowanie, ochronę i rewaloryzację historycznych układów przestrzennych,
- zachowanie, ochronę i rewaloryzację krajobrazu kulturowego,
- zachowanie, ochronę i kształtowanie architektury regionalnej,
- zachowanie, ochronę i rewaloryzację obiektów i zespołów o najwyższej randze i szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej,
- zachowanie i ochronę niematerialnych wartości kulturowych, stanowiących o tożsamości regionu,
- podejmowanie działań organizacyjnych, badawczych i promocyjnych,
- integrację ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego.

KIERUNKI POLITYKI – ZAŁOŻENIA KLUCZOWYCH PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH

■ Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby powołanych stref ochrony krajobrazu (parków kulturowych)
- Wzrost liczby opracowanych programów rewitalizacji
- Wzrost liczby obiektów wpisanych do rejestru zabytków

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działań na rzecz ochrony i kształtowania małopolskiego krajobrazu kulturowego jest zachowanie najcenniejszych walorów krajobrazu kulturowego w regionie oraz rewitalizacja obszarów problemowych i waloryzacja historycznych układów przestrzennych.

Wiodące działania mieścić się będą w następującym zakresie:

a/ Rewaloryzacja i rewitalizacja układów urbanistycznych:

Podniesienie standardu przestrzeni publicznych,
Przeprowadzenie kompleksowych prac remontowo – konserwatorskich najcenniejszych zabytków w regionie,
Ożywianie centrów historycznych miast oraz rehabilitacja urbanistyczna starych miast,

Budowa centrów miast i miejscowości ukształtowanych wokół zakładów przemysłowych,
Sanacja zasobów mieszkalnych.

b/ Odnowa zasobów wiejskich:

Odnowa regionalnej architektury,
Dbałość o małą architekturę i zieleni,
Zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa,
Ochrona najcenniejszych zabytków „in situ”,
Zachowanie i ochrona tradycyjnego zróżnicowania krajobrazu wiejskiego.

c/ Integracja wartości historycznych i tradycji lokalnych:

Umacnianie tradycyjnych form działalności gospodarczej,
Identyfikacja wsi z produktami regionalnymi,
Wsparcie rozwoju turystyki opartej o ofertę agroturystyczną,

d/ Formułowanie zasad ochrony i kształtowania strefy kulturowej

Opracowywanie programów kompleksowej rewaloryzacji zespołów staromiejskich,
Wdrożenie programu ochrony zabytków architektury drewnianej,
Zapewnienie bezpieczeństwa obiektów zabytkowych,
Przeprowadzenie prac wynikających z systemu ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego,
Tworzenie ofert inwestycyjnych i pozyskiwanie użytkowników dla zabytkowych obiektów,
Rekompozycja urbanistyczna – porządkowanie przestrzeni,
Rozwój muzeów typu skansenowskiego,
Utrzymanie regionalnego zrównoważenia krajobrazu architektonicznego.

■ Ochrona bio – i georóżnorodności

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczebności populacji dużych drapieżników
- Wzrost udziału obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa (%)
- Wzrost wskaźnika lesistości (%)

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działania jest zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bio – i georóżnorodności. Katalog najważniejszych działań obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla parków narodowych, krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz ostoi ptasich Natura 2000,
- Obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- Utrzymanie przedmiotów ochrony w obszarach poszczególnych form ochrony (gatunków, siedlisk, wartości krajobrazowych i kulturowych),
- Ochrona dziedzictwa geologicznego – objęcie ochroną stanowisk geologicznych proponowanych na listę europejską GEOSITES,

- Ochrona gatunków ginących i zagrożonych, hodowla i reintrodukcja gatunków zagrożonych, w tym opracowanie i realizacja programów ochrony gatunków,
- Ustanowienie stref ochronnych dla gatunków podlegających ochronie strefowej,

Ochrona przed zagrożeniami związanymi z żywnością modyfikowaną genetycznie,

Nadzór nad wprowadzaniem roślin genetycznie modyfikowanych w celu podniesienia bezpieczeństwa biologicznego,

- Kształtowanie spójnego przestrzennie małopolskiego systemu obszarów chronionych poprzez wyznaczenie i ochronę korytarzy ekologicznych, ochrona dolin rzecznych jako korytarzy migracyjnych zwierząt,
- Ochrona bioróżnorodności poprzez ekstensywne zagospodarowanie rolnicze cennych ekologicznie łąk, pastwisk i hal górskich oraz zapobieganie niekontrolowanemu odłogom na gruntach ornych,
- Zrównoważony rozwój turystyki na obszarach chronionych, wypracowanie rozwiązań odciążających parki narodowe od nadmiernego ruchu rekreacyjno – turystycznego, w tym motoryzacyjnego,
- Utrzymanie i rozwój terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych,
- Poprawa stanu zdrowotnego lasów oraz zwiększenie lesistości województwa, szczególnie zalesianie nieużytków i słabych gruntów rolnych,
- Promocja zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu, służących zachowaniu bioróżnorodności, w tym przestrzegania wymagań ochrony przyrody przez funkcjonujące obiekty turystyczne i rekreacyjne oraz w trakcie realizowanych procesów inwestycyjnych, jak również prowadzonej działalności rolniczej, edukowanie w tym zakresie służb i firm zajmujących się pielęgnacją zieleni,
- Powszechna edukacja i promocja w zakresie codziennych zachowań służących ochronie bioróżnorodności, w tym kampanie promocyjne adresowane do mieszkańców.

■ Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby odwiedzających instytucje o charakterze muzealnym
- Wzrost nakładów na prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych (zł) z budżetów samorządów

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działania jest podniesienie walorów zabytków i wykorzystanie ich dla rozwoju gospodarki regionu. Przewidywane działania obejmują aktywność na rzecz:

a/ Rynkowego zorientowania regionalnego dziedzictwa kulturowego, poprzez:

Stosowanie zintegrowanej konserwacji w planach lokalnych,
Tworzenie ofert turystyczno – rekreacyjnych, uzdrowiskowych oraz kulturalnych,

b/ Podnoszenia świadomości dziedzictwa kulturowego, poprzez:

Powstawanie, rozwijanie i rozpowszechnianie form ekspresji kulturowej,

Wzmocnienie edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego,
Nobilitację zabytkowych miejsc i ośrodków kultury,
Zwiększenie udziału mieszkańców i lokalnych organizacji pozarządowych w bezpośredniej opiece nad zabytkami i obsłudze ruchu zwiedzających.

c/ Funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem, obejmującego takie zagadnienia jak:

Wzmacnianie instrumentów regulacji zagospodarowania przestrzennego,
Aktywizacja użytkowników – właścicieli zabytkowych obiektów do inwestycji we własne nieruchomości, oraz system wsparcia według zasady partnerstwa publiczno – prywatnego,
Prowadzenie aktywnego marketingu dziedzictwa kulturowego,
Zapewnienie możliwości kształcenia kadr zarządzających potencjałem dziedzictwa,
Zwiększenie roli partnerstwa organizacji pozarządowych dla skutecznego zarządzania i opieki nad zasobami dziedzictwa kulturowego,
Utworzenie regionalnej fundacji dziedzictwa kulturowego,
Kreacja regionalnej instytucji badań i dokumentacji zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego,
Stworzenie i zapewnienie powszechnego dostępu do elektronicznych baz informacji o zabytkach,

d/ Podniesienia poziomu opieki nad zbiorami, poprzez:

Poprawę wskaźników społecznego odbioru oferty muzeów,
Unowocześnienie instytucji opieki nad zbiorami,
Kształtowanie wizerunku muzeów w tym wykorzystanie środków informatycznych dla rozwoju muzeów,
Wykonywanie prac studialnych i projektowych, w tym systematyczne opracowywanie kompleksowych ofert inwestycyjnych,
Zwiększenie roli uczelni wyższych w działaniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

W ramach ochrony i pielęgnowania kulturowego dziedzictwa regionu planowane są również działania budujące wizerunek Krakowa i Małopolski jako miejsc symbolizujących dziedzictwo Jana Pawła II, ukierunkowanych na ochronę, upowszechnianie i rozwijanie spuścizny po Ojcu Świętym. W tych ramach przewidywana jest m.in. realizacja projektu Ośrodka Dokumentacji Myśli i Dorobku Jana Pawła II w Krakowie.

■ Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- powierzchnia zrewitalizowanych terenów (ożywionych społecznie i gospodarczo)

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze działania wynikające z przygotowanych i zaakceptowanych społecznie programów rewitalizacji:

- adaptacja obiektów i terenów przemysłowych, powojkowych i pogórnich do nowych funkcji gospodarczych, kulturowych lub rekreacyjnych,
- dostosowywanie zdegradowanych obszarów dla potrzeb nowych inwestycji,

- powstawanie i rozwój – inkubatorów przedsiębiorczości, parków przemysłowych, technologicznych, centrów zaawansowanych technologii,
- rekultywacja zdegradowanych terenów z przeznaczeniem na cele publiczne,
- tworzenie sieci współpracy instytucji użyteczności publicznej, mieszkańców, przedsiębiorców,
- poprawa infrastruktury komunikacyjnej,
- rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i kulturowej przy wykorzystaniu zabytkowych obiektów,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej,
- przedsięwzięcia modernizacyjne w budownictwie mieszkaniowym,
- działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

*

POLE C - POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY

W warunkach postępujących procesów globalizacyjnych, narastającej presji konkurencyjnej i wzrostu oczekiwań obywateli wobec państwa coraz większego znaczenia nabiera zagadnienie profesjonalizacji administracji publicznej.

Od jakości jej działania, w coraz większym stopniu, zależy dynamika rozwoju gospodarczego, jakość życia obywateli określana umownie mianem dobrobytu oraz poziom ich zaufania do władzy publicznej. Jakość instytucji i jakość zarządzania publicznego jest jednym z decydujących dzisiaj endogenicznych, wewnętrznych czynników rozwoju regionu.

Sprawne, uczące się, umiejące i chcące współpracować instytucje oraz mądre, kompetentne i otwarte władze publiczne są niezbędnym warunkiem wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych. Szybka, sprawna i przejrzysta obsługa administracyjna może być w polskich warunkach czynnikiem budującym przewagę konkurencyjną Małopolski nad innymi regionami.

Szczególna potrzeba doskonalenia pracy administracji publicznej związana jest z koniecznością podnoszenia jej zdolności absorpcyjnych w zakresie środków strukturalnych, przeznaczonych i kierowanych na wspieranie polityki rozwoju regionalnego. Wyzwania powyższe uzasadniają podejmowanie działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości pracy sektora publicznego, w tym jej integralnego i kluczowego elementu, jakim jest administracja publiczna.

Współczesny trwały rozwój uzależniony jest również w coraz większym stopniu od bogactwa i umiejętności wykorzystania różnorodnych sieci powiązań, których jakość z kolei zależy m.in. od dystansu instytucjonalnego pomiędzy uczestnikami. Nie dotyczy to jedynie sfery gospodarki, ale właściwie wszystkich możliwych obszarów aktywności. Dystans instytucjonalny wyznacza podobieństwo (lub przeciwnie: zróżnicowanie) prawa, instytucji, kultury i sposobów organizowania przedsięwzięć zbiorowych. Innymi słowy, określa jak dalece się rozumiemy lub przeciwnie: jak dalece nie rozumiemy swoich wzorców postępowania, wzorów kultury. Im mniejszy dystans instytucjonalny tym więcej zrozumienia, im więcej zrozumienia tym większe szanse na efektywną współpracę. Z kolei im więcej kontaktów i współpracy tym lepsze perspektywy na zmniejszanie dystansu – dzięki możliwości wymiany informacji, doświadczeń i wzajemnego korzystania z wypracowywanych rozwiązań.

Obszary VIII – IX:

- obejmują cele instytucjonalne, służą wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego Małopolski, zarówno w sektorze administracji publicznej, jak i poza nią, przy założeniu, że potencjał ten ma bezpośrednio służyć realizacji celów sformułowanych dla pozostałych pól polityki rozwoju wskazanych w strategii.

OBSZAR VIII – WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

Cel Pośredni

Silna pozycja Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej

Pozytywna opinia publiczna

*miara sukcesu:
(oczekiwane trwałe,
długoterminowe efekty
realizacji strategii)*

Mierniki statystyczne:

- wzrost liczby turystów
- wzrost rozpoznawalności Marki Małopolski
- wzrost wartości projektów współpracy realizowanych w ramach polityk UE
- wzrost liczby obcokrajowców studiujących w Małopolsce

Kierunki polityki

VIII.1.

**Promocja i
wzmocnienie
pozycji Małopolski
na arenie krajowej i
międzynarodowej**

VIII.2.

**Rozwój współpracy
międzyregionalnej**

VIII.3.

**Promocja
wewnątrzregionalna i
wzmacnianie
potencjału partnerów z
Małopolski do
uczestnictwa we
współpracy
terytorialnej**

OBSZAR VIII

WSPÓLPRACA TERYTORIALNA

POZYCJA WYJŚCIOWA

Współpraca międzyregionalna jest kluczem do wykorzystania szans płynących z integracji europejskiej i wzmocnienia pozycji Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej. Dzięki wymianie doświadczeń i efektywnej współpracy region uzyska korzyści w wymiarze poznawczym, społeczno – cywilizacyjnym i rozwojowym.

Na potencjał i szanse rozwojowe Małopolski w dziedzinie współpracy międzyregionalnej składa się jej specyficzna obecna pozycja:

- jest liczącym się partnerem we współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej (ARE, Eris@, udział w projektach międzyregionalnych w ramach programów wspólnotowych i inicjatyw wspólnoty),
- jest aktywna w gremiach międzynarodowych (ARE, Eris@, Komitet Regionów),
- jest regionem podejmującym własne inicjatywy zagraniczne – Inicjatywa Wyszehradzka,
- wizytówką regionu jest Kraków („Brama Małopolski”) – jedyne polskie miasto stosunkowo dobrze rozpoznawalne za granicą,
- posiada Biuro Regionalne WM w Brukseli,
- społeczność regionalną cechuje silne poczucie tożsamości regionalnej i lokalnej oraz atrakcyjna odrębność kulturowa,
- dysponuje dużym potencjałem intelektualnym, potencjałem zdolności i talentów w różnych dziedzinach,
- wyróżnia się korzystnym położeniem i bogatym dziedzictwem kulturowym,
- w regionie są liczni partnerzy zainteresowani współpracą międzynarodową,
- posiada dobre zaplecze regionalne do stworzenia sieci dystrybucji informacji, współpracy międzyregionalnej (organizacje pozarządowe, sieć bibliotek),
- współpracuje z cenionymi i sprawnymi partnerami zagranicznymi.

Równocześnie w dziedzinie tej Małopolska notuje istotne bariery rozwojowe, takie jak:

- brak wystarczającej świadomości i zdolności partnerów wewnątrzregionalnych do korzystania z efektów integracji europejskiej i współpracy międzyregionalnej,
- wciąż słaba rozpoznawalność Małopolski zagranicą,
- więcej konkurencji niż chęci współpracy wśród regionów polskich,
- niewystarczająca współpraca Krakowa i Małopolski,
- rozproszenie kompetencji w dziedzinie marketingu terytorialnego (turystyka, gospodarka, wizerunek) i brak koordynacji działań promocyjnych,
- brak internetowego systemu rezerwacji i ofert turystycznych,
- niewystarczająca zdolność administracji lokalnej do współpracy międzyregionalnej, w tym nieefektywny system przepływu informacji wewnętrznej,
- nastawienie na „spektakularne” projekty, głównie infrastrukturalne,
- brak silnej regionalnej organizacji turystycznej,
- brak sprawnego centrum usług dla inwestora.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Małopolska w roku 2015 postrzegana jako silny i aktywny partner na arenie krajowej i międzynarodowej – wymaga podjęcia lub kontynuacji działań przede wszystkim w następujących kierunkach:

- Promocja zewnętrzna: Budowa Marki Małopolski, Anteny gospodarcze,
- Efektywna działalność Biura Regionalnego WM w Brukseli w ramach Domu Polskiego/Domu Wyszehradzkiego,
- Uczestnictwo w gremiach międzynarodowych i sieciach współpracy jako liczący się partner, w tym na Forum Regionów Wyszehradzkich, Obserwatorium Wyszehradzkie,
- Współpraca z regionami partnerskimi oparta na zasadach: szerokiego pola współpracy i szerokiego dostępu,
- Promocja wewnątrzregionalna i budowa zdolności partnerów z Małopolski do podejmowania współpracy międzyregionalnej.

KIERUNKI POLITYKI – ZAŁOŻENIA KLUCZOWYCH PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH

■ Promocja i wzmocnienie pozycji Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Zwiększenie przewozów pasażerskich w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Balice (ruch przyjazdowy)
- Zwiększenie liczby turystów zagranicznych przyjeżdżających do Małopolski
- Zwiększona obecność Małopolski w Internecie wobec innych województw mierzona liczbą występowania słowa „Małopolska” w Internecie oraz statystyka wpisów słowa „Małopolska” w wyszukiwarkach internetowych
- Wzrost liczby sieci i gremiów, w których Małopolska bierze udział jako aktywny aktor (Eris@, ARE, FREREF, Ianis, Prelude).

ZAŁOŻENIA programowe:

Najważniejsze planowane działania obejmują:

a/ Marketing terytorialny w celu pozyskania nowych klientów krajowych i zagranicznych

- promocja krajowa:
beneficjenci ostateczni: mieszkańcy innych regionów Polski

promocja w wybranych polskich miastach i regionach zmierzająca do ugruntowania pozycji i wizerunku Małopolski jako wiodącego celu wyjazdów turystycznych oraz ważnego regionu na gospodarczej mapie kraju – wydarzenia i imprezy promocyjne, kampanie wizerunkowe, projekty promocji gospodarczej (firmy – inwestorzy krajowi), wsparcie dla inicjatyw podejmowanych przez inne podmioty

- promocja zagraniczna:

beneficjenci ostateczni: mieszkańcy regionów zagranicznych, gremia opiniotwórcze

promocja Małopolski w wybranych krajach i regionach – wykreowanie wizerunku województwa jako nowej, atrakcyjnej destynacji na turystycznej mapie Europy oraz regionu o dynamicznie rozwijającej się gospodarce,

prezentacje promocyjne, kampanie wizerunkowe, press tours i study tours,

promocja gospodarcza (firmy, inwestorzy zagraniczni), m.in. poprzez budowę sieci Anten Gospodarczych,

promocja oferty edukacyjnej,

prezentacje dla grup opiniotwórczych w instytucjach europejskich,

wsparcie dla inicjatyw podejmowanych przez inne podmioty.

b/ Rozwój aktywności Biura Regionalnego Województwa Małopolskiego w Brukseli

- promocja Małopolski w Brukseli,
- lobbying na rzecz Małopolski skoncentrowany na strategicznych priorytetach rozwoju Małopolski,
- poszukiwanie i przekazywanie do regionu informacji o: zagadnieniach istotnych z punktu widzenia Małopolski, zaproszeniach do składania wniosków do programów i inicjatyw wspólnotowych, partnerach do realizacji wspólnych projektów, politykach wspólnotowych i zmianach legislacyjnych w ustawodawstwie unijnym,
- budowa silnej reprezentacji regionów polskich/ wyszehradzkich – na przykład Dom Polski/ Wyszehradzki w Brukseli,
- wymiana informacji, know – how, dobrych praktyk poprzez udział w konferencjach, warsztatach i seminariach.

c/ Wspieranie uczestnictwa Małopolski w międzynarodowych sieciach współpracy, gremiach, w tym w obszarze wyszehradzkim

- Uczestnictwo w pracach komitetów, komisji i grup roboczych mające na celu wypracowanie wspólnych stanowisk w ważnych kwestiach regionalnych, w szczególności w obszarze wyszehradzkim,
- Podejmowanie starań dla uzyskania poparcia stanowiska Małopolski w istotnych kwestiach dla rozwoju regionu,
- Wymiana informacji, know – how, dobrych praktyk poprzez udział w konferencjach, warsztatach i seminariach,
- Udział jako partner w projektach w ramach programów i inicjatyw wspólnotowych,
- Efektywne pozyskiwanie środków krajowych, unijnych i innych na realizację wspólnych przedsięwzięć,
- Obserwatorium Wyszehradzkie.

■ Rozwój współpracy międzyregionalnej

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby projektów realizowanych z regionami partnerskimi
- Wzrost liczby partnerów zaangażowanych w realizację projektów współpracy terytorialnej
- Wzrost wartości projektów realizowanych w ramach współpracy terytorialnej (mierzony wysokością budżetu strony małopolskiej)

ZAŁOŻENIA programowe:

Kluczowe – najważniejsze działania obejmują następujące przedsięwzięcia:

a/ Współpraca partnerska dla osiągnięcia standardów najlepszych regionów europejskich:

- projekty służące wymianie doświadczeń mającej na celu:
 - podniesienie kompetencji partnerów z Województwa Małopolskiego poprzez stypendia, szkolenia, seminaria, konferencje itp.,
 - implementację najlepszych rozwiązań pochodzących od partnerów zagranicznych w regionie,
- projekty mające na celu tworzenie nowej jakości w dziedzinach istotnych dla rozwoju regionu w oparciu o potencjał i doświadczenia partnerów,
- giełda projektów współpracy międzyregionalnej w celu kojarzenia partnerów projektów współpracy międzyregionalnej,
- fundusz grantowy dla wsparcia cennych inicjatyw z punktu widzenia rozwoju regionu w zakresie współpracy międzynarodowej.

b/ Współpraca z regionami wzrastającymi:

- projekty zmierzające do wspierania procesów demokratycznych, w tym budowania społeczeństwa obywatelskiego regionów wzrastających,
- projekty służące wymianie doświadczeń mającej na celu zmniejszenie dystansu rozwojowego pomiędzy regionami wzrastającymi, a rozwiniętymi regionami państw członkowskich UE,
- projekty służące zwiększaniu zdolności absorpcyjnej środków UE,
- projekty służące przybliżeniu regionów przyszłych państw członkowskich rozwiniętym regionom UE (Małopolska pomostem pomiędzy „starymi”, a przyszłymi regionami UE).

c/ Wzmacnianie relacji partnerskich z regionami nowoprzyjętych państw UE, w tym w obszarze Grupy Wyszehradzkiej:

- projekty mające na celu identyfikację wspólnych obszarów problemowych regionów nowoprzyjętych państw UE oraz poszukiwanie dla nich rozwiązań,
- projekty zmierzające do identyfikacji wspólnych interesów dotyczących członkostwa w UE oraz promocja wspólnie wypracowanego stanowiska na forum UE.

■ **Promocja wewnątrzregionalna i wzmocnienie potencjału partnerów z Małopolski do uczestnictwa we współpracy międzyregionalnej**

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Wzrost liczby partnerów sieci dystrybucji informacji
- Wzrost poziomu identyfikacji z tożsamością małopolską mierzony liczbą tytułów prasy lokalnej i regionalnej oraz liczbą organizacji pozarządowych, których działalność dotyczy budowy tożsamości regionalnej i społeczeństwa obywatelskiego (na 10 000 mieszkańców).

ZAŁOŻENIA programowe:

Kluczowe – najważniejsze działania obejmują

a/ Promocję wewnątrzregionalną:

- Promowanie walorów turystycznych regionu wśród jego mieszkańców,
- Projekty promocyjno – edukacyjne (konkurs, quizy o Małopolsce, zawody sportowe itp.),
- Projekty pobudzające tożsamość regionalną (hymn, taniec, święto Małopolski, imprezy regionalne, konkursy, wydawnictwa – adresowane do mieszkańców województwa)

b/ Budowanie zdolności instytucjonalnej i administracyjnej małopolskich partnerów:

- Regionalny Punkt Informacji Europejskiej,
- Budowa sprawnego systemu przepływu informacji i współpracy pomiędzy małopolskimi partnerami na bazie samorządowych bibliotek publicznych w Małopolsce,
- Konferencje, seminaria, kursy e-learning, szkolenie kadr, strona internetowa, wydawnictwa, broszury, giełda projektów.

OBSZAR IX – NOWOCZESNE ZARZADZANIE PUBLICZNE

Cel Pośredni

Inspirująca, przejrzysta i wspierająca rozwój administracja publiczna

Pozytywna opinia publiczna

*miara sukcesu:
(oczekiwane trwałe,
długoterminowe
efekty realizacji
strategii)*

Mierniki statystyczne:

- *Rosnąca frekwencja w wyborach powszechnych (poziom województwa)*
- *Rosnąca wartość środków finansowych przyciągniętych do województwa przez sektor publiczny na realizację strategii „Małopolska 2015” z zewnętrznych źródeł finansowania poza RPO*
- *Wzrost udziału stanowisk pracy w administracji publicznej z szerokopasmowym dostępem do Internetu*

Kierunki polityki

IX.1.

Podniesienie
sprawności działania
urzędów administracji
publicznej i
benchmarking
administracyjny

IX.2.

Systemowe
doskonalenie
kwalifikacji
pracowników
małopolskiej
administracji publicznej

IX.3.

"e-administracja" -
doskonalenie urzędów
w załatwianiu spraw
oraz dostępie do
informacji publicznej

IX.4.

"Przejrzysta
Małopolska" -
promowanie wartości
etycznych wśród
pracowników
administracji publicznej
i społeczeństwa

IX.5.

Badania i analizy
regionalne – stworzenie
zaplecza
merytorycznego dla
prowadzonej polityki
rozwoju województwa

OBSZAR IX

NOWOCZESNE ZARZĄDZANIE PUBLICZNE

POZYCJA WYJŚCIOWA

Geneza procesu reform sektora publicznego sięga przełomu lat 70 i 80-tych. Ich istota sprowadza się do absorpcji instrumentów rynkowych. Wykorzystywanie tychże mechanizmów w sferze zarządzania w sektorze publicznym zaowocowało z czasem określeniem tego zjawiska mianem „nowego zarządzania publicznego” (*new public management*). Dzisiaj mamy do czynienia z dyskursem prowadzonym pomiędzy zwolennikami myślenia rynkowego i tradycyjnego, skutkującym różnorodnymi koncepcjami i narzędziami zmian w sektorze administracji publicznej. Od końca lat 90-tych coraz większego znaczenia – tak konceptualnego, jak i praktycznego, nabiera tworzący się paradygmat „rządzenia współuczestniczącego” (*public governance*), aczkolwiek nurtem dominujących wciąż pozostaje „nowe zarządzanie publiczne”. Podkreślić należy, że wszyscy uczestnicy tej debaty, bez względu, za którym z tych dwóch paradygmatów się opowiadają, zgadzają się co do kluczowej roli administracji publicznej w stymulowaniu rozwoju społeczno – gospodarczego. Wszelkie bowiem reformy zarządzania publicznego podejmowane są z przesłanek rozwoju instytucji państwa demokratycznego, jak i podnoszenia skuteczności i efektywności tego sektora. W tym założeniu jakość działania administracji ma być jednym z istotnych czynników rozwoju.

Od potencjału instytucjonalnego małopolskich instytucji administracji samorządowej i rządowej zależeć będzie osiągnięcie zakładanych celów strategii. Od umiejętności wdrażania różnego typu innowacyjnych koncepcji zarządzania rozwojem regionalnym i lokalnym przez podmioty małopolskiej administracji publicznej zależeć będzie tempo nadrabiania zaległości w rozwoju społeczno – gospodarczym. Województwo Małopolskie podejmując się pionierskich działań na poziomie regionalnej strategii, nad wdrożeniem nowych koncepcji i metod z zakresu doskonalenia administracji, nad rozwojem regionalnego potencjału kadr administracji, nad rozwijaniem nowoczesnych systemów informatycznych, nad budowaniem przejrzystej administracji, z jednej strony uznaje za priorytetową potrzebę budowania konkurencyjnej pozycji w stosunku do innych regionów, potencjału instytucjonalnego administracji, z drugiej – włącza się w nurt podejmowanych przez instytucje europejskie działań ukierunkowanych na budowę uniwersalnego modelu europejskiej administracji publicznej.

Małopolskie instytucje administracji publicznej posiadają duży potencjał rozwojowy. Wiele z nich uczestniczyło w krajowych i międzynarodowych programach ukierunkowanych na transfer najlepszych rozwiązań zarządczych. Jednym z nich był Program Rozwoju Instytucjonalnego. Raporty z tego programu jak i innych wskazują na duże zaplecze instytucjonalne urzędów, ale również definiują obszary doskonalenia. W Małopolsce, z uwagi na duże nasycenie ośrodków akademickich, realizujących programy z zakresu administracji publicznej oraz instytucji ukierunkowanych na rozwój sektora publicznego obserwowalne jest duże zaangażowanie kierownictwa jednostek w doskonalenie instytucjonalne i personalne urzędów. Mając na uwadze coraz bardziej odczuwalną absorpcję funduszy strukturalnych, należy pamiętać, że to właśnie od jakości pracy administracji zależeć będzie stopień wykorzystania środków zewnętrznych na rozwój regionalny i lokalny. Od stosowanych rozwiązań zarządczych, w tym nowoczesnych, związanych z elektroniczną administracją, kompetencji pracowników, przejrzystych kryteriów dystrybucji środków finansowych, budowanego klimatu dla rozwoju społeczno – gospodarczego, stosowanych polityk

regionalnych, właściwego systemu badań i analiz wojewódzkich, służących skutecznemu podejmowaniu decyzji, zależeć będzie rozwój Małopolski.

Małopolska administracja publiczna na tle innych regionów posiada wiele atutów, takich jak na przykład rozwinięte formy transferu praktyk zarządczych, udział w projektach doskonalących i szkoleniowych, system współpracy administracyjnej. Atuty te stawiają ją w pozycji lidera w procesie modernizowania systemu zarządzania publicznego w Polsce. Obserwowalne są także bariery dalszego rozwoju, takie jak na przykład zbyt niskie środki finansowe na rozwój urzędów, opory psychologiczno – społeczne w zastosowaniu kompleksowych zmian, ograniczone środki na działania informacyjne i szkoleniowe, brak pozostałych zasobów do wdrożenia zmian w instytucji (osobowe, logistyczne, informatyczne).

Samo podniesienie jakości pracy struktur administracyjnych nie wystarczy dla zapewnienia nowoczesnego, wspierającego rozwój zarządzania sprawami publicznymi w regionie. Konieczne jest także prowadzenie mądrej polityki rozwoju na poziomie strategicznym – podejmowanie przez władze regionalne trafnych decyzji rozstrzygających, które tworzą ramy dla działania administracji. Podstawą takiej mądrej polityki jest zaplecze wiedzy i aktualnej, na bieżąco pozyskiwanej i analizowanej informacji, a także możliwość wsparcia własnych procesów decyzyjnych oraz lobbingu na rzecz regionu poprzez kompetentne, niezależne opinie. W chwili obecnej w Polsce, w tym i w Małopolsce, nie funkcjonuje ani jeden ośrodek ekspercki, który specjalizowałby się w tematyce regionalistycznej i prowadził systematyczne badania i analizy regionalne, a tym samym mógł zapewnić na bieżąco wsparcie doradcze, czy techniczne dla władz i administracji w zakresie polityki rozwoju województwa. Jeśli Małopolska ma ambicję autonomicznie formułować politykę rozwoju województwa, jeśli ma ambicję być województwem, które tworzy w zarządzaniu regionalnym nowe rozwiązania, które jest liderem zmian – musi taki ośrodek wykreować.

STRATEGIA POSTĘPOWANIA

Mając na uwadze potencjały jak i ograniczenia, najważniejszym celem jest zbudowanie trwałych i kompleksowych systemów doskonalenia kadr, rozwoju instytucjonalnego małopolskiej administracji publicznej, informatyzacji urzędów publicznych oraz wprowadzania przejrzystych zasad działania.

W celu zapewnienia warunków do trwałego doskonalenia administracji publicznej w Małopolsce stymulującej rozwój regionalny i lokalny ważne jest określenie długofalowego planu i wskazania strategicznych obszarów działania, którymi są:

- podnoszenie jakości systemów zarządzania publicznego wraz z benchmarkingiem administracyjnym
- doskonalenie kompetencji pracowników administracji publicznej
- „Małopolska e-administracja”
- „Przejrzysta Małopolska”
- regionalne zaplecze analityczno – badawcze dla projektowania i prowadzenia polityki rozwoju.

Działania w tych obszarach powinny w perspektywie roku 2015 podnieść jakość pracy administracji publicznej w Małopolsce tak, by stała się ona istotnym partnerem i uczestnikiem działań prorozwojowych. Program Benchmarkingu Administracyjnego powinien obejmować

aspekty podnoszące jakość usług publicznych świadczonych głównie przez administrację samorządową.

Elementami tego procesu doskonalenia staną się m.in. budżety zadaniowe, zarządzanie poprzez cele, systemy zarządzania jakością, obniżenie kosztów funkcjonowania, rozwiązania outsourcingowe, usługi publiczne udostępniane drogą on-line, poziom wyposażenia administracji w sprzęt informatyczny, rozwój infrastruktury szerokopasmowej, systemowe rozwiązania w zarządzaniu zasobami ludzkimi, w tym stosowanie procedur konkursowych, korzystanie przez pracowników z form doształcania zawodowego, kodeksy etyczne, przejrzyste zasady finansowania zadań publicznych, jakość informacji publicznej, współpraca ze środowiskami badawczymi i ewaluacja zarządzania publicznego.

Długofalowymi efektami podjętych działań będzie:

- 1) Zwiększenie efektywności funkcjonowania administracji publicznej,
- 2) Doskonalenie potencjału profesjonalnej kadry administracji publicznej,
- 3) Poprawa jakości usług świadczonych przez administrację publiczną. Wzrost zadowolenia klientów ze świadczonych przez administrację publiczną usług. Poprawa wizerunku administracji publicznej,
- 4) Poprawa przejrzystości działania administracji publicznej,
- 5) Podnoszenie skuteczności i efektywności realizowanych polityk.

KIERUNKI POLITYKI – ZAŁOŻENIA KLUCZOWYCH PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH

■ Podniesienie sprawności działania urzędów administracji publicznej (poprzez wykorzystanie nowoczesnych narzędzi rozwoju instytucjonalnego) i benchmarking administracyjny

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Stworzenie narzędzi i praktyk do okresowej oceny sprawności struktury organizacyjnej pod kątem realizacji strategicznych celów jednostki;
- Orientacja działań na osiąganie rezultatów pod kątem racjonalizacji kosztów funkcjonowania administracji publicznej;
- Usprawnienie procesu podejmowania decyzji publicznych na podstawie analiz i zintegrowanych wskaźników.

ZAŁOŻENIA programowe:

Kluczowe – najważniejsze działania obejmują:

- Przygotowanie i realizację projektu w zakresie optymalnego modelowania struktur organizacyjnych urzędów (wdrożenie zarządzania strategicznego w urzędach administracji publicznej, konsolidacja działań o podobnym charakterze, strukturyzacja działań pod kątem przepływu informacji i sprawności realizacji, identyfikacja szczebli

zarządzania oraz rozpiętości i zasięgu kierowania pod kątem rozmieszczenia uprawnień decyzyjnych)

- Projekt wdrożenia zarządzania przez cele w urzędach administracji publicznej
- Projekt wdrożenia podejścia procesowego w urzędach administracji publicznej (wskaźniki rezultatu: liczba urzędów stosujących podejście procesowe, liczba urzędów posiadających certyfikat systemu zarządzania wg wymagań normy ISO 9001:2000)
- Projekt wdrożenia zarządzania projektami w administracji publicznej
- Projekt wdrożenia nowoczesnych systemów komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej
- Projekt wdrożenia modelu samooceny CAF,
- Małopolski Projekt Administracyjnego Benchmarkingu Instytucjonalnego – wytypowanie obszarów z zakresu organizacji i funkcjonowania urzędów w celu badań porównawczych i późniejszej ewaluacji wraz z wytypowaniem newralgicznych usług publicznych realizowanych przez jednostki.

■ Systemowe doskonalenie kwalifikacji pracowników małopolskiej administracji publicznej

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Liczba urzędników biegle władających językiem obcym w sposób formalnie potwierdzony,
- Liczba urzędników, którzy podnosili swoje kwalifikacje zawodowe,
- Średni wynik oceny okresowej pracowników.

ZAŁOŻENIA programowe:

Polityka zatrudnienia jest integralnym podsystemem strategicznego zarządzania zasobami ludzkimi w administracji. Opracowane procedury i pragmatyka działania w zakresie rekrutacji i selekcji kandydatów ukierunkowane będą na dobór właściwych ludzi na określone stanowiska pracy zgodnie z ich kompetencjami i możliwościami rozwoju zawodowego.

Podstawę kreowania strategii szkoleniowej stanowić będzie fundamentalne traktowanie administracji jako organizacji uczącej się. Proces podnoszenia kwalifikacji zawodowych powinno rozpoczynać się już w momencie zatrudniania pracowników w instytucji.

Kluczowe – najważniejsze działania obejmują:

- Projekt wdrażania kompleksowego systemu zatrudniania pracowników w urzędach administracji publicznej
- Projekt doskonalenia potencjału zawodowego pracowników administracji publicznej
- Projekt oceny pracowników administracji publicznej (wskaźnik rezultatu: ilość urzędów przeprowadzających egzaminy kompetencyjne, ilość urzędów przeprowadzających oceny okresowe pracowników).
- Projekt wdrażania motywacyjnych systemów wynagrodzeń opartych na wartościowaniu stanowisk pracy w administracji publicznej.

■ "e-administracja" - doskonalenie urzędów w załatwianiu spraw oraz dostępie do informacji publicznej

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Ilość usług publicznych udostępnianych przez urzędy on – line,
- Stopień nasycenia urzędów w sprzęt komputerowy, w tym z dostępem do Internetu,
- Ilość zintegrowanych, bezpiecznych systemów informatycznych wspierających zarządzanie jednostką.

ZAŁOŻENIA programowe:

Kluczowe – najważniejsze działania obejmują:

- powołanie grupy wsparcia dla administracji w regionie
- przeprowadzenie audytów wewnętrznych dotyczących przepływu informacji i bezpieczeństwa systemów informacyjnych
- opracowanie zbioru standardów procedur i dokumentów elektronicznych niezbędnych dla wymiany danych pomiędzy jednostkami administracji
- opracowanie i wdrożenie kolejnych wystandaryzowanych procedur on – line dla administracji publicznej
- rozbudowa i dalsza standaryzacja dostępu do elektronicznej informacji publicznej (e-administracja)
- stworzenie warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających realizację przez jednostki administracji publicznej oraz firmy sektora IT przedsięwzięć w modelu partnerstwa publiczno – prywatnego
- szkolenia pracowników w zakresie praktycznego stosowania technologii informatycznej, organizacji pracy i przepisów prawa.

■ „Przejrzysta Małopolska” – Promowanie wartości etycznych wśród pracowników administracji publicznej i społeczeństwa

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- Ilość urzędów posiadających własne kodeksy etyczne
- Ilość skarg wpływających do urzędów, związanych z podejrzeniem o korupcyjne działania, uznanych za zasadne
- Ilość postępowań dyscyplinarnych
- Ilość prawomocnych wyroków skazujących urzędników za działania korupcyjne

ZAŁOŻENIA programowe:

Kluczowe – najważniejsze działania obejmują:

- Kodeks etyczny urzędnika administracji publicznej (samorządowej),
- Program szkoleń etycznych dla urzędników administracji publicznej,
- Wprowadzenie zajęć etycznych dla szkół,
- Wdrażanie w życie idei e-government,
- Wprowadzenie przejrzystych zasad rozdziału środków finansowych (procedury i kryteria przyznawania środków publikowane w informatorze na początku każdego roku).

■ **Badania i analizy regionalne – stworzenie zaplecza merytorycznego dla prowadzonej polityki rozwoju województwa**

WSKAŹNIKI osiągnięć:

- sukcesywna poprawa trafności i skuteczności zarządzania strategią rozwoju województwa (ocena na podstawie zewnętrznych ewaluacji strategii)

ZAŁOŻENIA programowe:

Celem działania w tym obszarze jest przyczynienie się do podniesienia jakości i skuteczności polityki rozwoju regionalnego w województwie, co zostanie osiągnięte poprzez prowadzenie następujących przedsięwzięć:

- uruchomienie przy współpracy z uczelniami systemu patronatów nad kierunkami studiów o specjalizacji regionalistycznej,
- sformułowanie i wdrożenie programu zamawianych badań regionalnych, w tym systematycznych badań opinii,
- inicjowanie i moderowanie debaty publicznej na tematy związane z kierunkami rozwoju i polityką rozwoju województwa,
- rzecznictwo i lobbing interesów województwa na arenie krajowej i międzynarodowej w oparciu o wyniki prowadzonych badań i analiz,
- działania informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwoju regionalnego,
- utworzenie lub wykreowanie w Małopolsce przynajmniej jednego autonomicznego ośrodka badań i analiz regionalnych.